VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL X. Nr. 2 FEBRUARIE 1943

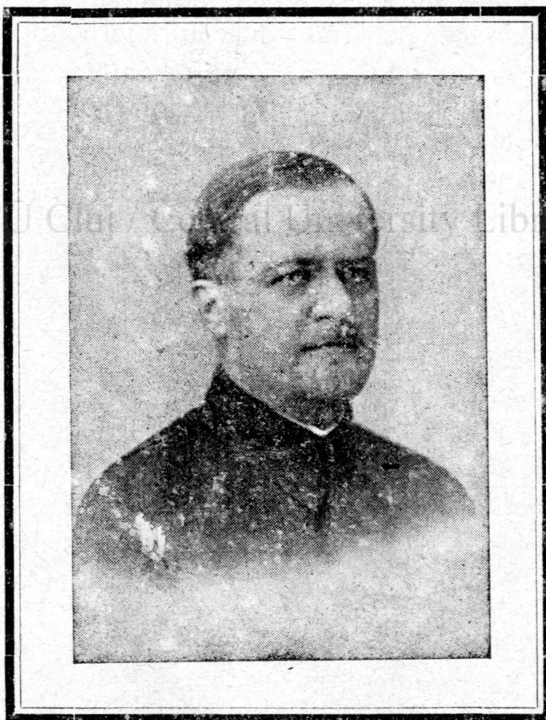
Anul X Februarie 1943 Nr. 2

VIAȚA ILUSTRATĂ

† PROTOPOPUL ION GORON

Toate evangheliile cari se citesc la pro-hodirea preoților vestesc dumnezeirea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și viața veșnică pe care El o dăruește tuturor celor ce cred întrânsul.

Le-am ascultat cu adâncă evlavie și la prohodirea iubitului nostru frate, Protopop stavrofor și sfetnic episcopesc Ion Goron. Ele ne-au mângăiat și ne-au întărit întru nădejdea învierii obștești și a fericirii pe care bunul Dumnezeu i-o va rândui lui, care în această viață s'a silit să-i plinească Evanghelia, luptând ca un bun ostaș.

† Prot. Ion Goron

Și totuși, iată că durerea inimii noastre stărue — și jalea care ne-a cuprins nu se'ndură să se risipească. Din sufletul nostru îndurerat ne smulgem strigarea pe care regele-proroc David a rostit-o când a aflat de moartea lui Saul și a fiului său Ionatan: *Intristați suntem după tine, frate; drag ne-ai fost nouă foarte și minunată ne-a fost nouă dragostea ta!* (II Imp. 1, 26).

Intristarea noastră e dintre cele mai firești. Fiindcă prin adormitul întru Domnul nu pierdem numai un prieten scump, ci însăși Biserica și neamul din aceste părți ale Ardealului pierde pe unul dintre cei mai buni și mai devotați fii ai săi.

Ne obișnuisem să-l vedem pretutindeni unde Evanghelia Domnului se cerea vestită de pe coperișuri. Il vedeam la Episcopie stând de vorbă cu preoții și credincioșii cari își aduceau aici necazurile spre părintească lecuire; îl vedeam în Catedrală slujind cucernic și suind amvonul spre a tâlcui cu limpezime și putere de iluminat înțelepciunea Scripturilor Sfinte; îl vedeam la Academia teologică predându-și admirabilul său curs de Apologetică ortodoxă; îl vedeam în presa bisericească — mai ales în coloanele revistei „Viața Ilustrată", al cărei redactor a fost în ultimii ani — unde vădia o neasemuită iscusință în înfățișarea problemelor religioase și filosofice în așa fel, ca și neinițiații să le poată pricepe spre duhovniceasca lor zidire; îl vedeam rostind temeinice conferințe — în centrul eparhiei sau prin orașele din provincie — pretutindeni fiind ascultat ca unul dintre cei mai buni cuvântători cari cuceresc sufletele prin înțelepciunea gândului așezat și prin distincția graiului deopotrivă; îl vedeam apoi — în ciasurile libere — preumblându-se agale prin fața Catedralei noastre, de vorbă cu sine însuși, sau cu prietinii săi dragi — totdeauna senin, ca cerul credințelor și nădejdilor sale.

Obârșia acestei cuceritoare seninătăți trebue căutată în credința profundă în înțelepciunea și bunătatea Providenței dumnezeești, credință care a călăuzit pașii vieții neuitatului protoiereu stavrofor Ion Goron,

în toată bunăvremea. Temeinica pregătire filosofică pe care și-a câștigat-o Părintele Goron la Universitate și în viață nu i-a slăbit (cum se'ntâmplă uneori), ci i-a întărit această credință. Censurând înțelepciunea oamenilor cu înțelepciunea nepieritoare a Evangheliei, Preotul Ion Goron și-a zidit acel minunat echilibru sufletesc care-i cea mai prețioasă podoabă și putere a oricărei personalități creștine.

Preot luminat – Părintele Goron era cucernic fără ostentație; era profund, fără să fie obscur; era serios, fără să fie posac; era cumpătat, fără să fie auster; era îndrăsneț, fără să fie gălăgios; era discret fără să fugă de lume. Strămoșescul bun simț românesc s'a vădit în toate ale lui: în gând, în vorbă, în faptă.

Minunatul echilibru sufletesc, cu temelii temperamentale și raționale, dar mai ales cu temelii evanghelice, nu l-a părăsit nici odată. I-am văzut regalitatea, pecât de discretă pe-atât de măreață, și în zilele din urmă ale vieții Părintelui Ion Goron. Mă dusesem să-l mângâi, preoțește, în suferințele care-l copleșiseră fără de veste. Aripa morții fâlfăia pe undeva, pe-aproape. Îi simția parcă fiorul rece. Totuși – după cum mi-a mărturisit – nu frica de moarte îi stârnia zbuciumul, ci grija de copiii cari presimția că o să-i rămână încurând orfani.

Asemenea mărturisiri făcute în clipe cari pot fi ale despărțirii pe veci de ai tăi și de toate ale lumii acesteia – nu pot isvorî decât dintr'un suflet care și-a găsit echilibrul definitiv în adevărul evanghelic: „Eu sunt învierea și viața; celce crede întru mine, de va și muri, viu va fi".

Pentru devotatele osteneli cheltuite în slujba sfintei noastre Biserici și a neamului, nu vom înceta să rugăm pe Părintele îndurărilor, ca sufletul robului său, Protoriereul Ioan, să-l așeze în corturile drepților, iar nouă să ne rânduiască alți împreună lucrători jertfelnici ca el.

Nu vei muri, Părinte Ioane, ci vei fi viu; și prin viața ta vei vesti și de dincolo de moarte lucrurile Domnului (Ps. 117, 17).

Episcopul NICOLAE

Peciurea: Sfinx

Prof. ION GORON

O VIAȚĂ DE PREOT

de Dr. VASILE SAVA

In ziua de 12 Ianuarie 1943 am petrecut rămășițele pământești ale celui ce a fost consilierul eparhial Ion Goron, dela catedrala episcopală din Kolozsvár-Cluj la locul său natal Galgó-Gâlgău, sat situat la 24 chilometri dela Dés-Dej, pe malul drept al Someșului, unde l-am așezat spre vecinică odihnă.

In acest sat s'a născut înainte de aceasta cu 50 de ani copilul Ion al preotului local, în ziua de 19 Noemvrie 1892. Școala primară a făcut-o în satul de naștere, iar școala secundară a urmat-o în întregime la liceul de stat din Dés-Dej, ca cel mai apropiat.

In liceu Ion Goron a fost unul dintre cei mai buni elevi, trecând clasele totdeauna cu nota „foarte bine". Așa a luat și bacalaureatul la 6 Iunie 1911. O constat aceasta din actele sale, dar o știam încă de pe vremea mea de seminarist din 1910, când fostul meu coleg Valer Goron, ajuns mai târziu protopop al Gioagiului, încolțit de câțiva colegi, la un pahar de bere, pentrucă lipsea cam mult dela ore, își caută scăparea la vărul său, pe atunci septiman în Dés-Dej, despre care ne istorisea lucruri minunate, cum se distinge dintre colegii săi, deși școala unde urmează are limbă de propunere străină. „Acela e un om și jumătate - dar pe acesta nu-l veți vedea voi la teologie, ca pe mine."

Așa ne înfățișa colegul Valer pe necunoscutul său verișor, distins în ale învățăturii.

Dar, omul propune și Dumnezeu dispune. Cum ne-a istorisit decedatul Ion Goron mai târziu, de fapt el ar fi avut de gând să se ducă la Politehnică, dar tatăl său, care avea un singur băiat, era de altă părere. Nu voia să se înstrăineze nici vatra părintească și nici patrafirul pe care l-a onorat un șir de antecesori din familia sa.

Așa s'a făcut că după bacalaureatul cu „eminență", Ion Goron ia și el tradiționalul drum al Sibiului și se înscrie în toamna anului 1911 la Institutul Teologic Andreian, pregătindu-se pentru misiunea preoțească.

Terminând teologia în cursul răsboiului mondial în primăvara anului 1915, situația nesigură de atunci îl îndeamnă să dea ajutor, în calitate de mobilizat pe loc, la diferițe spitale; se înscrie între timp și la drept, și abia în 1919 se preoțește pentru parohia natală Galgó-Gâlgău, în locul decedatului său părinte, a cărui voință a îndeplinit-o atunci când a renunțat la alte slujbe și ocupațiuni mai bănoase, la cari putea râvni de altfel pe bună dreptate.

In parohia Galgó-Gâlgău a păstorit cu râvnă, devotament și blândețe dela 24 Februarie 1919 până la 1 Octomvrie 1928.

In anul 1921, subsemnatul însoțind pe fericitul episcop Nicolae Ivan, pe atunci președinte al Consistorului din Kolozsvár-Cluj, la parohia Vad, al cărei nume îl poartă episcopia noastră, am cunoscut pentru primadată pe preotul Ion Goron, care administra și această filie, în calitate de administrator al parohiei vacante Kackó-Câțcău.

Din vorbirea de întâmpinare a reprezentantului Bisericii în acele istorice locuri, am înțeles că tinărul și frumosul preot care ne sta în față are daruri și puteri cari ar fi păcat să se cheltuiască numai pe coclaurile Galgó-Gâlgăului.

De aceea, la vacantarea protopopiatului Dés-Dej preotul Goron, ca cel mai distins slujitor al altarului din protopopiat, încă a candidat, dar a fost ales administratorul protopopesc Zaharie Man, alt preot harnic şi distins.

Bietul părinte Ion rămăsese între timp văduv. Creşterea celor trei copii ai săi, numai cât perele, avea nevoie de alt mediu, care să poată înlocui lipsa mamei. Şi eu sunt şi azi de credinţa că fratele Ion a cetit din ochii copilaşilor săi hotărîrea de a pleca din locul său natal la oraş, deşi avea rosturi gospodăreşti frumoase în Galgó-Gâlgău, casă şi pământ, vatră părintească, pe cari cuminţenia lui le-a păstrat şi dupăce a plecat din parohie, lăsându-le moştenire dragilor săi copii.

In parohie, în scurtul timp, preotul Ion Goron a fost un adevărat părinte al credincioşilor săi. A mulcomit pornirile revoluţionare din 1918. A adunat mijloacele necesare pentru zidirea unei noi biserici, în locul celei vechi de lemn, şi cu materialul adunat de el şi cu sprijinul său moral s'a ridicat frumoasa biserică de azi de către actualul preot Teodor Perhaiţa.

Din lacrimile vărsate de credincioşi, din belşug, la petrecerea sa la mormânt am înţeles marea durere pe care a lăsat-o Ion Goron în sufletele consătenilor săi. El n'a întors spatele comunei sale natale nici după aşezarea sa în Kolozsvár-Cluj, ci a întreţinut şi mai departe raporturi amicale cu prietenii săi din copilărie.

Venit la Kolozsvár-Cluj în toamna anului 1928, în urma invitării Consiliului eparhial, a îndeplinit pe rând funcţiunea de spiritual al Academiei teologice, de preot al Catedralei şi de director al Internatului teologic, până la adunarea eparhială din 1938, când este ales consilier referent al secţiei culturale, loc devenit vacant prin pensionarea părintelui Andrei Ludu, dupăce, între timp, Părintele Ion Goron îşi luase, cu rezultat strălucit, şi licenţa în filosofie.

Ca preot în înţelesul strict al cuvântului Ion Goron a urmat poruncile Mântuitorului, a învăţat cu vreme şi fără de vreme, în internat la meditaţii, în biserică de pe amvon.

Dar nu numai vorba, ci şi fapta lui era faptă de preot. Ierta celor greşiţi de 70 de ori câte 7, cum îi poruncia Scriptura, şi nici după această limită nu-i arăta Bisericii. Credea că fiecare om poate fi îndreptat cu vorba bună, fără alte mijloace de constrângere. Dela el nu i-a venit nimănui pieirea.

Da sfaturi bune oricui le cerea. Parcă îl văd şi acum cum îşi punea capul în palmă şi asculta pe toată lumea cu o răbdare de mucenic, iar la urmă îi da răspunsul fără să se enerveze, deşi într'o slujbă ca a lui, unde se prezintă şi reclamaţiuni drepte, dar şi mai puţin drepte, nu e greu să-ţi mai ieşi din sărite.

Dacă trebuia să înlocuiască un preot în Kolozsvár-Cluj, la o înmormântare sau altă slujbă, o făcea bucuros oricând. Slujea cu dragă inimă cele sfinte, dând cu prisosinţă cele primite în dar, tot în dar, şi altora. N'a căutat comori aici pe pământ. Şi-a crescut doar copiii; în aceştia şi-a investit capitalul său moral.

Din toamna anului 1940 a fost şi profesor la Academia noastră teologică, unde a ţinut strălucite cursuri de Apologetică creştină.

Preotul Ion Goron a fost deputat al Adunării eparhiale şi membru în Consiliul de administraţie al băncii „Vatra". Moartea lui lasă pretutindeni regrete adânci, fiindcă a fost un bun şi corect coleg.

El a fost însă şi scriitor dintre cei mai talentaţi. O parte a meditaţiilor sale ţinute studenţilor dela Internatul teologic ca şi o parte din predicile sale rostite în Catedrala noastră le-a publicat în câteva volume. Lucrările sale: Inainte de Hristos, Noua Lege, Tâlcuirile, Meditaţiile şi Impărăţia lui Dumnezeu, vor păstra şi la urmaşi memoria vrednicului preot Ion Goron.

Pentru activitatea sa multiplă preotul Ion Goron a fost şi distins: cu răsplata muncii pentru biserică, şi cu cinstea de protoiereu stavrofor. Distincţiile nu l-au trufit. Liniştit şi modest, fără zgomot a venit între noi şi aşa a trăit până la sfârşitul vieţii. La episcopie şi-a dat toată puterea sufletului, şi a plecat apoi prin surprindere, aşa că noi nici azi nu ne putem reculege din dureroasa impresie pe care a lăsat-o plecarea sa atât de neaşteptată.

Masa sa de scris stă goală şi neocupată, parcă titularul ar fi plecat numai într'o delegaţie, de unde se va întoarce mâine. Durere, sfaturile colegiale din biroul său s'au sfârşit pentru totdeauna. Doar amintirea lui revine din vreme în vreme, umezindu-ne genele şi înnecându-ne răsuflarea.

Prot. *ION GORON*

LA ACADEMIA TEOLOGICĂ

de L. G. MUNTEANU

In toamna anului 1928 Prea Sfinția Sa Episcopul Nicolae Ivan cheamă pe tinărul preot Ioan Goron din Galgó-Gâlgău, încredințându-i misiunea de duhovnic al studenților dela Academia Teologică ort. rom. din Kolozsvár-Cluj. Alegerea a fost fericită. Criteriile după care s'a făcut au fost bune. Preotul din Galgó-Gâlgău în cei nouă ani de păstorire se dovedise a fi un element de valoare. Bărbat cuminte și râvnitor după cultură, harnic la muncă. Suflet bun și plin de tact în toate faptele sale, dobândise dragostea și încrederea credincioșilor, stima fraților de muncă în via Domnului, a tuturor intelectualilor cari l-au cunoscut și încrederea superiorilor.

La el credincioșii nu numai din parohie, ci și din parohiile învecinate alergau după un sfat bun, după mângăere, și nimeni n'a greșit urmându-i povețele, nimeni n'a plecat nemângăiat dela casa lui. Pentru fiecare avea timp să-i asculte necazurile, să stea de vorbă, fie că-i era prieten sau strein; în orice problemă găsea o ieșire luminoasă; Spre cinstea tagmei din care făcea parte spre cinstea Bisericii și neamului nostru, chiar și streinii căutau la preotul Goron sufletul și priceperea care înțelege pe oameni, le înțelege bucuriile și necazurile lor.

O dovadă, medicul din sat, un strein de neam, om cu vederi largi, care și el nu de mult a murit. Il apreciase pe preotul român atât de mult, încât se legase de el cu o prietenie caldă și duioasă. Lui își deschidea sufletul și-l avea ca tovarăș de discuții în clipele de răgaz. Nemângăiat a rămas la plecarea lui din comună. Și atât de duioase le erau revederile de vara. Pe patul de moarte a cerut, ca la înmormântare să-i vorbească prietenul Goron, fiindcă numai el l-a cunoscut cu adevărat.

Se poate un exemplu mai grăitor despre însușirile alese ale cuiva?

Intre preoții protopopiatului Dés repede a ajuns să se impună. Părerea lui cântărea greu în toate discuțiile dela întrunirile preoțești. Cu toate că în discuții niciodată nu se ferea a spune adevărul deschis și simplu, ori cât de dureros ar fi fost pentru sine și alții, nimeni nu-l dușmănea. Toți și-au dat seama că tinărul lor coleg este om dintr'o bucată, om căruia-i place adevărul și lumina, sever cu sine și drept cu ceilalți.

Aceste calități și asemenea atitudini desigur trebuiau să atragă atențiunea marelui cunoscător de oameni, episcopul Nicolae Ivan.

Venit la Academie, în noua lui misiune, avea tot ce-i trebuia pentru a fi un bun duhovnic. Avea frumoase cunoștințe teologice, avea râvna și puterea de a le înmulți, avea puterea de a pătrunde în adâncurile sufletelor omenești, avea tactul de păstor încercat, avea graiul cald și convingător, avea o bunătate îngerească.

Atunci l-am cunoscut. Și fiindcă doi ani mai înainte suplinisem postul de duhovnic, aveam datoria de a-l introduce și familiariza cu rosturile activității lui viitoare. Dela prima întâlnire mi-a impus, am devenit prieteni.

Singur își făcuse planul de muncă. Un plan ideal. N'avea lipsă de îndrumări. Meditase profund asupra rosturilor lui viitoare. Imi spunea: Studenții de aci înainte vor fi copiii mei sufletești. Pe fiecare în parte îl voi studia. De fiecare mă voi apropia cu sufletul deschis, până ce voi câștiga încrederea și stima tuturor. După aceasta lucrul meu va fi ușor. Și precum a zis, așa a făcut.

Am asistat la primele meditații. Adevărate giuvaere de gândire și limbă neaoș românească. Expuneri scurte, limpezi și bine documentate ale adevărurilor creștine, ordonate după sistemul pedagogic, fiecare având să zidească o cărămidă în construcția sufletească a viitorilor preoți. Studenții îl ascultau atenți, cu interes, ca pe un adevărat părinte.

Familia de care vorbea la venire s'a înjghebat repede în Internatul Teologic. Din primele zile a câștigat sufletește pe studenții buni, harnici, disciplinați și cu reale aptitudini preoțești. Cuvântului, sfatului și exemplului său însă nu i-au putut rezista nici cei mai puțini disciplinați și mai renitenți.

Slujbele de dimineața în biserica neîncălzită, exercițiile spirituale, rugăciunea de seara, meditațiile, disciplina severă de seminar, de obiceiu poveri obositoare pentru viața studenților teologi, prin el s'au ușurat. Șieși impunându-și această povară, încadrându-se cu dragoste în punctualitatea programului zilnic, făcând toate cu interes și simțire s'a pus în fruntea vieții seminariale ca un exemplu viu, arătând că fiecare sarcină își are rostul ei adânc educativ. Niciodată nu cerea studenților să facă mai mult, decât el însuși face.

Zece serii de preoți s'au format astfel în școala disciplinei și blândeții lui. Zece ani a format suflete preoțești și de elită cari azi sunt mândria Bisericii noastre, zece ani a întors pe atâția din drumul prăbușirii.

Și multe greutăți a avut să învingă, căci lui îi revenea chemarea cea grea. Studenții aveau mulți învățători cari să-i pregătească intelectualicește pentru misiunea preoțească, dar numai un părinte, care să le modeleze sufletul. Acest părinte era el. Și-a împlinit această slujbă cu frumoase rezultate, într'o epocă de frământare a tineretului, într'o epocă de nemulțumiri sociale, de scădere a ordinei și disciplinei, de răsturnare a rânduelilor vechi. Atâtea și atâtea idei streine vieții noastre naționale, adeseori contrare credinței Bisericii strămoșești, și-au făcut intrarea în sufletul tineretului nostru. Preoția era defăimată și hulită. Toate aceste obstacole trebuiau învinse și înlăturate. Cu stăruință și pricepere duhovnicul Goron pe toate le-a înfruntat. Câte desamăgiri a trebuit să sufere, când lupta o vedea pierdută în năzuințele sale. Niciodată cu toate acestea, nu l-am văzut descurajat. Niciodată el nu-și pierdea credința că chiar și cel mai rău suflet poate fi salvat. Deaceea, el niciodată n'a cerut ca vreunul din fiii săi duhovnicești încredințați grijei lui părintești să fie scos din familia Academiei noastre.

Arma lui era bunătatea și iertarea. Cu această armă a desarmat și pe cei mai răi. Cu ea pe mulți a rușinat, cu ea i-a atras pe drumul pocăinței și a îndreptării.

Râvna de a se desăvârși și rolul lui de părinte sufletesc l-a făcut ca în orele libere să-și înmulțească cunoștințele teolo-

Profesorii și studenții Academiei teologice ort. rom. din Kolozsvár-Cluj, (1941). Al treilea dela stânga la dreapta: Prof. Ion Goron

Ion Goron student în teologie

gice, devenind un frecvent cercetător al bibliotecii dela Academie şi un cititor al tuturor lucrărilor teologice cari apăreau; l-a făcut să-şi însuşească o cultură socială şi filosofică înaltă, înscriindu-se şi urmând ca student cursurile Facultăţii de filosofie.

In această epocă din bogăţia cunoştinţelor acumulate, din bogăţia experienţei lui pastorale a început să scrie frumoasele meditaţii, pentru a se face folositor şi cercurilor mai largi ale credincioşilor Bisericii sale.

Biserica recunoscătoare prin votul unanim al adunării eparhiale în primăvara anului 1938 îl alege consilier eparhial, încredinţându-i conducerea secţiei culturale.

Academia Teologică prin această alegere pierde pe valorosul ei duhovnic, iar studenţii pe bunul şi înţelegătorul lor părinte sufletesc.

In noua misiune a rămas totuşi strâns legat de preocupările lui vechi. Studiul şi îndrumarea sufletească este tărâmul pe care continuă să muncească cu plăcere. In strâns contact cu Academia, profesoritor le rămâne acelaş prieten, iar studenţilor acelaş părinte şi protector. Oficiul înalt, avansarea în treptele ierarhice nu-l mândreşte. Protoiereul stavrofor şi consilierul Goron este tot atât de modest ca şi preotul de odinioară din Galgó-Gâlgău.

Fără a se simţi jignit, cu plăcere ori când e gata a ţinea câte o meditaţie în timpul exerciţiilor spirituale pentru studenţi, oricând e gata să-şi pună epitrafirul şi să-i mărturisească.

Se interesează din deaproape de viaţa lor. Cu toţi face cunoştinţă la înscriere, uşa biroului său le este deschisă totdeauna. Lui îşi spun necazurile, lui îi cer sprijin şi cei cari merită şi cei cari nu merită. Pe nimeni n'a alungat, cu toatecă uneori s'a abuzat de bunăvoinţa lui.

Ne spunea adeseori: „Ţin mult la aceşti tineri. Între ei mă simt şi eu tinăr. Ei sunt viitorul, pentru ei să ne străduim."

Dumnezeu a voit ca din nou să revină la Academie. In toamna anului 1940 câteva catedre rămân văduvite de titularii lor. Era timpul deschiderii cursurilor şi lipseau profesori. Cu însufleţire consilierul Goron s'a angajat la suplinirea catedrei de Teologie Fundamentală. Şi şi-a respectat angajamentul cu cinste şi conştienţiozitate. Lipsit de un manual ortodox în limba română, avizat numai la manuale streine, catolice şi protestante în limbile: latină, germană şi fran-

Icoană veche

ceză, muncind zilnic 3-4 oare, a răzbit să facă față noii sale sarcini.

In al doilea an de profesură, după un plan bine chibzuit, a ordonat și amplificat materialul adunat, l-a completat cu câteva capitole nouă. Pentru aceasta a pus la contribuție toată puterea lui de discernământ, folosind într'o largă măsură și cunoștințele filosofice. L-am văzut de multe ori în orele de lucru. Cu izvoarele întinse pe masa de scris, așterne pe hârtie câteva cuvinte, sta apoi și medita. Când era concentrat avea obiceiul de a învârti între degete un creion, sau o cheie de conserve, care-i era nelipsită (un fel de talisman din copilărie).

In vara anului 1942 a terminat cursul de Teologie Fundamentală în extensiune de peste 600 pagini manuscris.

Era mândru de opera sa. Ni l-a dat și nouă colegilor să-l cetim și să ne facem observările. Ne spunea: „Nu poate avea omul deplină încredere în propria sa judecată. E bine să asculte și alte păreri. Mă tem ca nu cumva ademenit de ideologia vreunui curent filosofic, să fi căzut în eroarea nevoită de a mă abate de la vreun principiu al doctrinei noastre".

Citind acest curs dela primele pagini rămâi impresionat de vastitatea cunoștințelor filosofice ale autorului. Are multă originalitate. Singura observație ce i-am putut-o face este nevoia unei mai amănunțite sistematizări a materialului, ceeace când este vorba de-o operă atât de importantă, nu se poate face în pripă.

In iarna aceasta lucrarea a început să fie multiplicată. Va rămânea astfel pentru multă vreme un bun manual de Teologie Fundamentală pentru studenții noștri.

Ceeace atâția profesori specialiști în această disciplină n'au făcut o viață întreagă, a făcut consilierul Goron în doi ani de profesură.

Azi el nu mai este printre cei vii. De câteva zile trupul lui neînsuflețit zace în mormântul rece, alături de soția sa.

Indoliate au rămas sufletele noastre, ale colegilor și studenților lui. Academia pierde un părinte și un profesor. Golul lăsat de el cine-l va putea umplea? Rândurile luptătorilor crucii s'au rărit și mai mult, a căzut un comandant capabil și viteaz. Il plângem și-l fericim. Il plângem că s'a dus prea de vreme, îl fericim c'a murit la datorie, ca un viteaz.

Ființa lui va rămânea vie în sufletul și instituția noastră. Dumnezeu să-l răsplătească cu cununa drepților.

VIA

de GHERGHINESCU VANIA

Nu era ascunziș să nu i-l știu
Și umbră schimbătoare după ceas;
Făcusem în tot locul popas
Să visez, să citesc și să scriu...

Descopeream, hoinărind în jur, cuiburi și ouă,
Vizuini de vulpe și dihor;
Cunoșteam păsările după cântec și sbor,
Vremea după apus și după luna nouă.

Aflam întâiul strugur când se coace
Și întâia frunză care-și schimbă coloarea;
Aflam în hățișul gardului trecătoarea
Iepurilor ieșiți sub lună să se joace.

La vie, în vacanța mare,
Adormeam noaptea numărând stele
In curtea cerului, printre zăbrele,
Sub calda Stăpânului binecuvântare;

Ori întârziam seara, tăcut,
Prin pădurea încărcată de rod,
Cu inima făcută năvod
Pentru luceferii care au căzut.

Cu ochii în frunzișul codrilor deși,
Așteptând luna să răsară,
Adulmecam arome de vară
In pomii gândului - neculeși.

Via de-atunci e azi paragină;
Arar se mai înalță câte-o coardă
Pe care amintirea prinde să ardă
Cum arde slova pe această pagină.

Prof. ION GORON

PRIETENUL ȘI PROFESORUL

de EUGENIA MUREȘANU

El a devenit acum o taină pentru noi.

Detașat de aderența materiei, ce puțin îi pasă dacă lacrimile noastre sunt simple lamentații convenționale sau doliu anticipat pentru ceace într'o zi vom deveni noi înșine...

Dar, nu, Părinte Goron? Trebue să știi mai bine, și ochii tăi hieratici desigur au văzut atâtea chipuri cernite și ireparabil dezolate, pentrucă ai plecat așa cum nu credea nimeni, năprasnic și singur.

Mâine, și, apoi, zile întregi, vei fi așteptat să intri în sala de cursuri... Trebuia, poate, să vorbești despre cele șapte argumente pentru existența lui Dumnezeu; trebuia, în afară de exigențele oficiale ale catedrei, să pledezi cu pasiunea vechilor apologeți, existența Dumnezeului ipostatic căruia i-ai slujit aproape trei decenii.

Noi, cei care te-am ascultat și ți-am cunoscut marea cutezanță de apologet al adevărului creștin, nu putem să acceptăm acest suprem argument prin care vrei să ne dovedești plecarea ta definitivă dintre noi. Doar erai așa de nereticent tînăr și entusiasmat de tot ceace era viață în tensiune, frământare spirituală, atitudine religioasă? Erai în continuă mobilizare interioară, niciodată atins de scepticismul cunoașterii, erai de o seninătate contagioasă care dubla pe profesor cu prietenul oricărei vârste...

Păstrez ca pe o bizarerie a legii imanente ultima noastră întâlnire.

Moartea se lăsase foșnind în preajma orbitelor, dar nimeni nu știa că ochii se deschideau pe dinăuntru în largi, telurice adâncuri...

Venisem cu fulgi pe umeri, cu beția omului sănătos care nu vede în boală decât un pretext pentru un scurt colocviu cu sine însuși. Nu mi se păruse atunci deloc ciudat că vorbia numai de mine...

Imi spunea: „Mi-a plăcut mult poesia dumitale „Ingerului păzitor". Cred că deacum numai declin poate să existe pentru dumneata..."

N'am înțeles atunci ce-a vrut să spună. Il găsiam puțin stins. Știa ceva? Doar îmi spusese de atâtea ori că poeții moderni nu știu ce vor. Că'n poesia mea sunt atâtea oglinzi stranii încât a renunțat să mă mai urmărească.

Și acum...

Imi recitesc primele versuri, strein:

Te-ai mâniat și tu. Incet, cu fiecare noapte
Mă părăsești puțin. Mă părăsești? O, nu –
Pe-acel ce s'a închis în sine ca în moarte
Tu nu-l poți părăsi. Să-l părăsești și tu?

Acum știu. Clipoteau ca niște ape negre umbrele morții în jur. Poate, în acele versuri (ce stranie prezumție!) Părintele Goron vedea o culme... Foșnise moartea, intempestiva moarte, printre ziduri, la ferestrele negre... El desigur trebuia să-i simtă respirația în bura rece depe frunte. Ii auzia și pasul cadențat, undeva, pe aproape, aproape de tot, dar viața încă îl reținea, cărțile, articolele, ceace era intim drag și de nepărăsit...

Da, eu cred că atunci n'a fost un simplu colocviu cu sine însuși. Foșnetul acela venia năprasnic și el se agăța încă de fulgurațiile acestui mare anotimp: *Viața*.

Anotimp din care s'a desprins, în imponderabilă lacrimă, un prieten adevărat și un apologet prin vocație.

Prot. ION GORON

IN BISERICĂ

de Prot. stavr. LAUR. CUREA

Cultul întreține veșnic vie ideia de Dumnezeu, deaceea el este – pe lângă altceva – și o putere creiatoare de armonie socială. Mulți sociologi recunosc că dacă bisericile s'ar închide și ar înceta slujbele religioase, n'ar trece multă vreme și lumea s'ar barbariza. Biserica ne aduce aminte că în demnitatea noastră de fii ai lui Dumnezeu toți suntem egali. Pace între oameni nu poate fi decât atunci, când toți vom căuta mărirea lui Dumnezeu și sfințenia lui, păzind poruncile Bisericii și cercetând mai ales slujba sfintei liturghii.

Biserica prin sf. liturghie aduce societății cel mai mare serviciu, pacificând și apropiind sufletește pe oameni.

Evocarea lui Hristos în sf. liturghie capătă o adevărată realitate în momentul sfințirii Darurilor. Atunci Hristos se coboară pe altar, trăește în comuniune mistică cu credincioșii, cari, după învățătura sfântului apostol Pavel, alcătuesc Biserica, trupul tainic al Mântuitorului. Această intimitate cu Hristos, isvorul virtuții și al sfințeniei, prin rugăciune, prin emoție și mai ales prin sf. Împărtășanie lucrează o trasfigurare. Inoculează în ființa omenească o energie, prin care se trezesc în om pornirile cele bune din cari isvorăsc toate virtuțile. Aceasta este misiunea și puterea unică a sf. liturghii: să împrumute sufletului credincios dispoziții și energii sufletești, a căror valoare nu poate fi în deajuns prețuită mai ales în zilele noastre agitate. De aceea, săvârșesc un păcat dintre cele mai grele toți aceia cari, în loc să meargă, Dumineca înainte de prânz, la sf. biserică și să asculte sf. liturghie, se duc la cinematografe, la concerte profane, la producții sportive si alte asemenea distracții, parcă nu ar fi destul timp pentru ele după prânz și în toate zilele de peste săptămână.

Mult regretatul nostru frate în Hristos. consilierul Ion Goron a fost adânc convins de aceste adevăruri. De aceea și ca liturghisitor a căutat să fie totdeauna la culmea chemării sale. In tot timpul liturghisirii sale era blând, domol, pacinic și pătruns de evlavie, căutând cu ochii săi înțelegători spre stăpânul Hristos, căruia îi sta înainte și îi slujea. Rugăciunile le rostea cu toată evlavia, cu dragoste și cu mare luare eminte, neomițând nimica și fiind bine încredințat că Dumnezeu primește toate acestea din gura lui ca pe niște mărgăritare. Slujea sf. liturghie cu cutremur, cu smerită căutătură a ochilor, cu evlavioasă mișcare a mânilor. Peste tot, în toată întocmirea și purtarea externă a trupului își vădea credința cea din lăuntru. Era încredințat că sfântul prestol pe care slujea sf. liturghie este scaunul Împăratului ceresc, al Judecătorului viilor și morților.

Am adunat aceste floricele curate ale gândirii creștinești, pe cari le-am împletit în cununa recunoștinții și le aștern cu jale întru cinstita pomenire a celui ce a fost părintele Ion Goron ca liturghisitor, adăugând, că mult regretatul a fost și o podoabă a amvonului. Predicile și meditațiile sale – modele ale genului – sunt adunate, ca un seceriș bogat, în volumele pe care

le-a publicat și cari vor mai ieși de sub tipar; ele vor rămâne înțelepte povățuitoare spre întărirea credinței noastre strămoșești pentru toți cei ce le vor ceti sau le vor asculta.

De încheiere țin să nu piară în deșertul uitării nici următoarele aprecieri drepte ce i le face un adânc cunoscător de oameni, care mi-a spus: „Mi se pare că prin moartea părintelui consilier Ion Goron Biserica noastră a pierdut – aci la nord – pe cel mai înzestrat preot al ei și un intelectual de rasă. Iar episcopul Nicolae Colan și-a pierdut pe unul dintre cei mai pricepuți și mai devotați sfetnici ai săi. Omul acesta lasă un gol în Biserică, un mare gol pe care nu văd cine-l va putea umplea la Vlădicie, ca talent, ca râvnă și ca putere de muncă deopotrivă."

In veci pomenirea lui.

Catedrala noastră, al cărei preot a fost Prot. Ion Goron

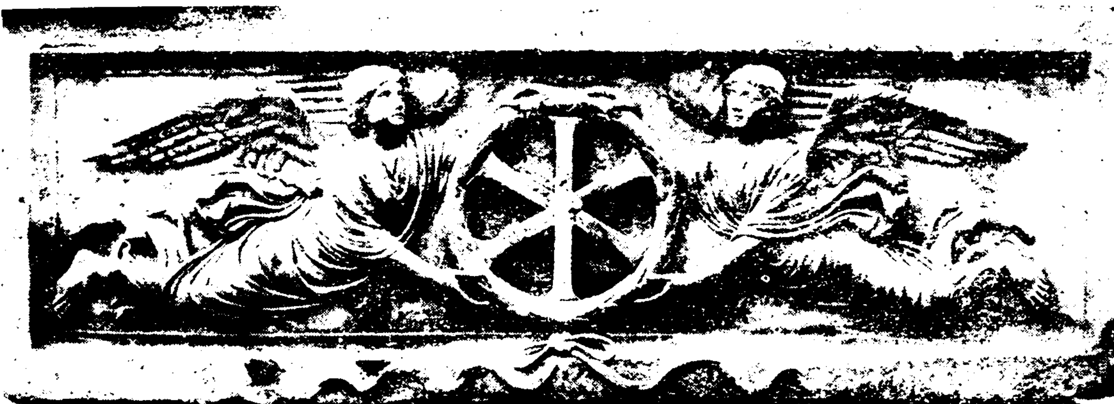
MUNTELE SE ROAGĂ

de ILIE MĂNIȚIU

**Când pe portativul nopții, scriu cununi de hore albe,
Iele cu obraji de spumă și condurii de tămâie;
Când fântânile 'nșirate pe grumaji de muguri, salbe,
Saltă ciuturile zării, cu tainul alb și dulce
Pentru turmele de stele, pentru smeii fără frâie;
Când poenele murmură, somnul treaz al ciutelor
Și prin stâni ciobanii chipeși rup din grâul zilelor;
Muntele cu fruntea 'n strunga cerului boltit pe lespezi,
Logodit cu veșnicia și cu țara și haiducii,
Ingenunche pravoslavnic, ca un ctitor de biserici,
Mânecat în fapt de ziuă, sus pe curs de ape repezi
Și din pieptul lui de cremeni, înzăuat în zale lucii,
Lin pornește ruga sfântă, clinchet de aurării,
Prin cobuz de văi și cetini, spre 'nfloritele tării.**

. . . .

**Naiul brazilor de smirnă, prinde șopotul cucernic
Și 'n fiori stelari de cântec mângăe hotarele;
Sotnii albe de luceferi, băjeniți cu carele
Incărcate greu cu slavă, duc cărării tăinuite,
Pe sub strașine de cetini, darul sufletului spornic.
Fruntea muntelui se 'nalță și-o cutremură misterul.
Prin isvoarele cu păstrăvi iordănește-acuma cerul,
Iar cristalul apei pure se 'nspăimântă pe subt maluri.
Peste trepții albi de gresii saltă cerb ușor ecoul,
Peste peșteri și zănoage și cum vine val cu valuri,
Șuerând furtuna rugii de pe verzi catapetezme,
Carul Duhului coboară, printre nouri de miresme.**

Prot. ION GORON

SCRIITORUL

de Pr. FL. MUREȘANU

Cei ce vor ispiti mai cu deamănuntul și mai pe hodineală chipul și strădaniile celui ce a fost Protoiereul stavrofor Ion Goron, vor intâlni la locul de frunte activitatea sa scriitoricească.

Incepând cu anul 1929 și până la incetarea apariției sale in toamna anului 1940, săptămânalul eparhial *„Renașterea"* cuprinde in coloanele sale, fără intrerupere, scrisul matur, limpede ca o lacrimă, sprinten ca un șipot de munte și de un realism robust al Părintelui Ion Goron.

Adus la centru ca duhovnic al studenților dela Academia teologică, după o pastorație de zece ani in enorie, la țară, s'a arătat dela inceput unul dintre cei mai înțelegători, nu numai a dramaticei slujiri pe care trebue să o plinească preotul de enorie copleșit de toate nevoile, dar prea adeseori lipsit de o mână prietenească, de un cuvânt cald, de o prețuire cuviincioasă – ci și al necesității de a crește pentru Biserică și pentru neam o preoție de elită.

Din postul ce i s'a incredințat, având sub picioare tăria piedestalului experienței agonisite, a avut perspectiva clară a realității.

A știut, nu din auzite nici din experiență împrumutată, ci directă și personală, ce trebuințe il intâmpină pe preotul de enorie din primul ceas al pășirii sale pe șantierul Evangheliei lui Hristos; ce răni sângerânde are să cicatrizeze; ce dureri mute trebue să risipească și pe ce inălțimi trebue să ridice vâlvătaia harului sfinților și al cuvântului izbăvitor. Iar din incercările și erorile consumate in strădania plinirii acelora a văzut lămurit cu ce arme duhovnicești trebue să se inarmeze tot cel ce vrea să intre in oastea luptătoare pentru statornicirea impărăției lui Dumnezeu in lume.

Din această necesitate de a răspunde unor nevoi reale și acute, Părintele Goron a luat condeiul în mână și din 23 Iunie 1929 până in Martie 1930 intr'o serie de 19 articole[1]) sub titlul general: *„Cuvinte către Preoți"*, își mărturisește crezul și își spune fără șovăire părerea in chestiunile hotărîtoare pentru buna sporire a lucrării mântuitoare in Biserică.

Aceste articole adunate laolaltă intr'un volumaș ar fi o prețioasă dobândă pentru literatura noastră teologică.

In anii următori intâlnim in coloanele „Renașterii" alte serii de articole și meditații religioase.

Intâia serie formată din 26 tâlcuiri la *Fericirile evanghelice,* a fost scoasă intr'un volumaș de 190 pagini, sub titlul: *Noua lege* (1930). A doua serie din 25 articole cuprinzând cuvântări despre viața religioasă a popoarelor din antichitate, deasemenea a fost scoasă intr'un volumaș de 184 pagini, sub titlul: *Inainte de Hristos.* (1932). La sfârșitul prefeței acestui volumaș vedem că in planul său de lucru preconiza să se ocupe de: *Viața lui Iisus, Impărăția lui Dumnezeu, Mântuirea* și *Despre Preoție.* Parte din acest program l-a și implinit. In decursul anului 1933 a scris o serie de articole despre *Patimile Mântuitorului.* In ele vezi arătat pe Omul îndumnezeit și pe *Dumnezeu-Omul,* care pune prin suferința Sa temelia unei lumi nouă, mai bună, desăvârșită în

[1]) 1. Despre preoție. 2. Al Domnului este Darul. 3. In tovărășia lui Hristos. 4. Pe urmele lui Hristos. 5. Fii credincios! 6. Cultura preotului. 7. Nu poți sluji la doi domni. 8. Imbrăcămintea preoțească. 9. Educație pentru iubire. 10. Lumina lumii, sarea pământului. 11. Puțin aluat toată frământătura dospește. 12. Sfințitorul vieții. 13. Priveghiați și vă rugați. 14. In fața altarului. 15. Propoveduirea cuvântului. 16. Preotul funcționar. 17. Disciplina. 18. Preotul român în lumina istoriei. 19. Prima datorie.

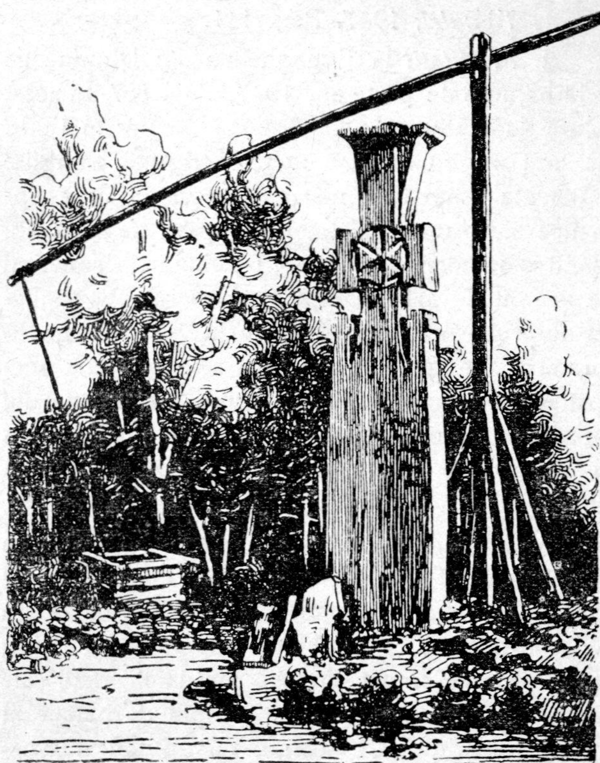
dreptate şi iubire fără de margini pentru chinuita fiinţă umană.

Această serie de articole, contribuţie la conturarea Vieţii lui Iisus, o întrerupe din pricina unor discuţii ridicate în legătură cu *Psihologia Sectarului*. Sub titlul: *Psihologia sectarului român*, aduce o contribuţie ştiinţifică la cunoaşterea acestui capitol de psihologie religioasă.

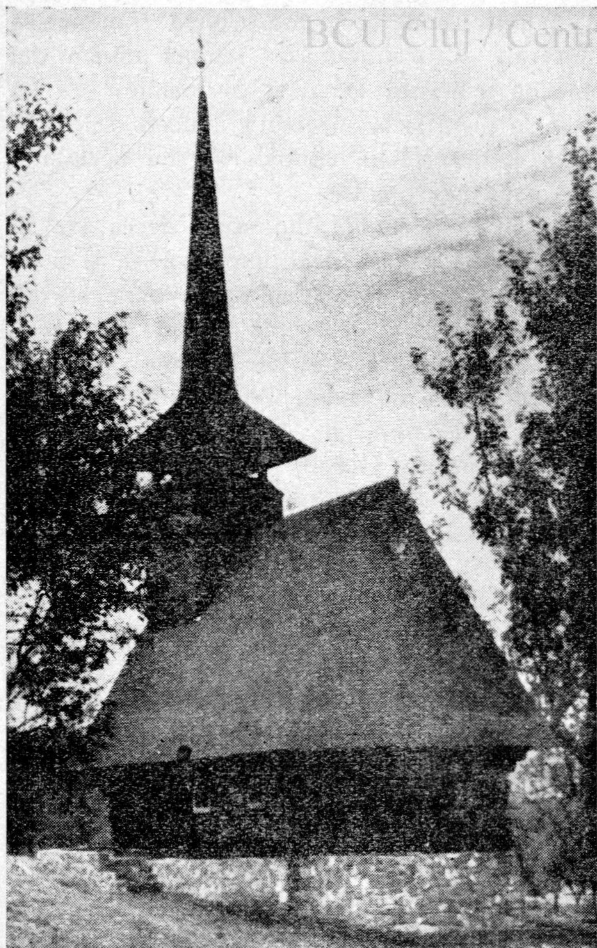
Multe alte articole din anii următori revin la crâmpee din planul preconizat. Iar în 1938 creiază în prima pagină a „Renaşterii" o coloană închinată Evangheliilor duminecale pe care o conduce până la încetarea gazetei.

Scurtele tâlcuiri la pericopele Evangheliilor ce le-a dat în această coloană au fost cerute formal de preoţime să fie scoase în volum. Ce elogiu s'ar putea adăuga la această dorinţă a preoţimei?

Prin venirea P. S. S. Episcop Nicolae Colan la conducerea eparhiei Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului, în 1936, P. S. Sa a adus dela Sibiu şi excelenta revistă „Viaţa Ilustrată". Scrisul părintelui Goron devine cap de coloană între colaboratorii revistei care îi oferă spaţiu şi dimen-

Linişte

Biserica veche din Galgó-Gâlgău al cărei paroh a fost Preotul Ion Goron

ziuni pentru frământările sale profund umane care îl stăpânesc până la obsesie dealungul întregului său scris, care îşi ţine ochii ţintă la idealul idealurilor: Impărăţia lui Dumnezeu. Articolele şi eseurile din „Viaţa Ilustrată" sunt pietre pentru zidirea acestui ideal pe care îl voia sălăşluit între oameni şi întrupat în obştească viaţă pământească.

Sub titlul general, atât de sugestiv: *Legături care eliberează*, adică: Familia, Naţiunea, Patria, Statul şi Biserica, publică în „Viaţa Ilustrată" pe 1938 şi 1939 neintrecutele eseuri. *Crucea, Rugăciunea, Postul* etc. formează alte subiecte pe care le sculptează în verbul său, făcând din fiecare propoziţiune o cugetare vrednică de ţinut minte.

Din Martie 1942 a purtat în faţa legii şi răspunderea de editor şi redactor al revistei, fiind astfel reprezentant de elită al publicisticei româneşti de aici. Pe patul suferinţei grija de căpetanie i-a fost să-şi isprăvească articolul pentru revistă. Ultimul său articol *„Religie şi Viaţă"* din numărul pe Ianuarie a anului 1943 i-a fost punte de pe pământ la cer, din moarte la viaţă.

*

La Praznicul Sfinţilori Apostoli Petru şi Pavel al anului 1937 P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan a inaugurat alături de revistă biblioteca numită „Cărţile Vieţii" în care au apărut până acum, timp de cinci ani, 13 volume. Trei dintre acestea îi aparţin Părintelui Goron, şi anume:

1. *Tâlcuiri,* 1937. Pag. 141.

2. *Meditaţii* la Evangheliile din Duminecile şi Sărbătorile de peste an, 1940, Pag. 167. In acest volum sunt adunate tâlcuirile pomenite mai sus. Ele sunt un colier de cugetări creştine zămislite în plăcuta zăbavă pe marginea pericopelor evanghelice ale Duminecilor şi sărbătorilor de peste an, având o imediată legătură cu trebuinţele sufleteşti ale vremii de azi. Privind prin zariştia Evangheliei autorul caută să descifreze în istoria contemporană şi de totdeauna aceleaşi elemente sau aceleaşi pietre de preţ, pentru zidirea împărăţiei lui Dumnezeu. Acest leit-motiv îl putem urmări pas cu pas în cele 76 de meditaţii ce alcătuesc volumul.

3. *Impărăţia lui Dumnezeu.* Meditaţii la rugăciunea „Tatăl Nostru" 1942. Pag. 145. Cu acest volum şi-a încununat Părintele Goron opera sa scriitoricească. Dincolo de Impărăţia lui Dumnezeu nici n'a râvnit altceva. Strădania vieţii sale întregi l-a ţinut mobilizat pe câmpul de bătălie al acestei împărăţii. Cu steagul cuvântului dumnezeesc a entusiasmat, a îndemnat la luptă şi a deschis pârtie de biruinţă spre hotarele împărăţiei visate.

In prefaţa acestei cărţi ca un fel de presimţire a desnodământului apropiat scrie textual:

„In scurta trecere prin viaţa pământească omul trebue să se călăuzească de voinţa de a îndumnezei lumea prin bunătate, sfinţenie şi jertfă. In faţa judecăţii istoriei şi în faţa judecăţii de apoi omul va fi întrebat şi judecat după felul cum a ştiut şi a voit să caute împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui".

Strădaniile şi voinţa Părintelui Goron spre aceasta au năzuit. Iar scrisul său limpede, adânc, entuziast, viu, sprinten, hotărît şi totdeauna răspunzând unei trebuinţe reale, rămâne o pagină strălucitoare în presa şi publicistica noastră bisericească naţională.

O AMINTIRE

de Arhid. V. BOGDAN

In anul 1924 regretatul Episcop Nicolae Ivan, voind să cunoască mai de-aproape pe unii din preoţii eparhiei, a chemat pe câte două săptămâni serii de câte doi preoţi din protopopiate diferite. In zilele de lucru preoţii lucrau în birourile Consiliului, iar Dumineca slujeau sfânta Liturghie. Locuinţa o aveau la Căminul preoţesc, al cărui conducător eram eu. Printre preoţii chemaţi a fost şi părintele Ion Goron, pe atunci preot în Galgo-Gâlgău. Cu acest prilej l-am cunoscut pentru întâia oară personal, ca preot, ca om de birou şi ca om de societate. Aptitudinile de scriitor le avea de pe atunci, dar în modestia sa şi le tăinuia.

Mi-aduc aminte că într'o seară era cam neliniştit, dar nu voia să spună pentru ce. Mi-a spus doar atât că în seara aceea va veni mai târziu şi să nu mă culc până nu vine. Pela ora 11.30 întorcându-se îmi spuse vesel: „Niciodată n'aş fi crezut să pot face aşa ceva!" Văzându-mă nedumerit, m'a lămurit în câteva cuvinte: fusese la Teatrul maghiar, unde se jucase o piesă românească tradusă de el în ungureşte. Atunci mi-am dat seama de neliniştea lui de mai înainte: era cu gândul la piesă şi la succesul traducerii sale. Cu această modestie l-am cunoscut şi cu aceasta a rămas până ne-a părăsit.

Bucuria succesului din seara aceea era firească. Fiindcă pe cât de frumos vorbea şi scria Părintele I. Goron româneşte – şi volumele publicate de el sunt o elocventă dovadă – pe atât de temeinic cunoştea el şi tainele limbii ungureşti. Afară de marele Octavian Goga nu ştiu să fi fost vreun Român care să fi vorbit ungureşte aşa de iscusit ca Părintele Goron.

Prof. ION GORON

OMUL

de EMIL NICOLESCU

Era într'o Sâmbătă seara. Din cerul înorat cădeau fulgi mari, acoperind totul cu un giulgiu alb, neprihănit.

Puținii câți din ceata noastră ne aflam în metropola Ardealului, ne făceam obicinuita plimbare din fața catedralei, discutând și comentând evenimentele zilei, dar fără vioiciunea de altădată. Ceva ne apăsa și ne deprima. De câteori veniam spre reședința episcopală, privirile ni se'ndreptau spre etajul al doilea, unde-l știam suferind pe nedespărțitul nostru tovarăș de plimbare. Se'mpliniau tocmai trei săptămâni de când haina și perfida boală îl atacase atât de pe neașteptate. De atunci mereu revenia între noi întrebarea, ori de câte ori ne întâlniam chiar și numai câte doi: „Ce mai știi nou despre Goron?".

In numita seară, la un moment dat am observat lumină în biroul cu telefonul, situat chiar sub dormitorul suferindului. Ca săgetați de-o presimțire fatală, am fost cu toții cuprinși de aceeaș îngrijorare exprimată lapidar prin cuvintele: „Să știți că nu-i bine cu Goron".

Mai pe urmă îl văzuserăm cu două zile mai înainte, când l-am aflat schimbat și mult mai slăbit decum îl lăsaserăm la începutul săptămânii. Pe urmă atât Vineri cât și Sâmbătă dimineața am aflat știri tot mai neliniștitoare, spunându-ni-se că ar fi petrecut o noapte agitată, având încontinuu senzația că se sufocă. Asupra acestor simptome, caracteristice bolii de inimă, ne atrăsese atenția excelentul medic curant, care nu vedea în ele ceva periculos. Ceeace-i inspira lui îngrijorare era teama să nu se repete atacul inițial, care în mod inevitabil ar duce la desnodământul de care ne'ngroziam cu toții.

Pe când repetam pentru a nu știu câtea oră aceste temeri, o mașină a stopat în fața porții. Ca la comandă ne-am oprit, străfulgerați de acelaș gând: sus se petrecea ceva anormal. Sub presiunea acestui gând chinuitor m'am desprins din grup, am urcat într'un suflet scările, pentruca ajuns sus să mă aflu în fața tristului fapt împlinit. Teama doctorului se realizase. Atacul fatal s'a repetat, de astădată fără putința de a-l remedia.

Chemând în grabă și pe ceilalți prieteni ai defunctului, cutremurați până'n adâncul sufletului de întorsătura neașteptată, am pătruns cu toții profund înfiorați în camera mortuară, unde mai plutia încă ceva din suflul regretatului nostru amic și coleg, tovarăș scump atât de zile bune și senine, cât și de clipe de zbucium și mari frământări. Privindu-i fața senină și destinsă, numai cu greu ne-am putut să ne'mpăcăm cu ideea pierderii lui și că în plimbările noastre de fiecare seară nu-i vom mai auzi glasul, nici odată, nici odată. Moartea năprasnică rareori a provocat regrete mai adânci și a lăsat un gol mai simțit, mai mare, ca în cazul de față. Jalnică și dureroasă e această despărțire pentru noi toți cari l-am cunoscut, apreciat și iubit ca om și prieten deopotrivă. Golul lăsat prin plecarea sa în sufletele și inimile noastre nu poate fi umplut cu nimic. Căci oameni de talia lui, posedând calități așa de variate, dar așa de armonios echilibrate, e rar să'ntâlnești în această scurtă peregrinare prin valea plângerii.

Dacă prin personalitate avem să înțelegem un individ nu numai înzestrat cu rare și excepționale însușiri intelectuale și morale, ci având-le și împreunate într'o sinteză armonioasă, atunci fără doar și poate Ion Goron merită în cea mai deplină accepțiune a cuvântului această numire de personalitate și încă proeminentă. Noi, cari am

convenit zilnic cu el, încă nu putem găsi unitatea de măsură care să-i poată cântări întreaga valoare. Pentru aceasta ne lipsește perspectiva de timp. Timpul il va așeza in locul meritat, pe care și l-a cucerit prin calitățile și realizările sale. Era dotat cu minte extrem de lucidă și perspicace, care știa să soluționeze c· ușurință până și cele mai dificile și incurcate probleme; inteligență naturală sclipitoare, adăpată și îmbogățită din belșug, cu multă migală și perseverență, printr'o vastă lectură teologică, filosofică, istorică și literară, era temeinic inițiat in toate problemele culturale ale timpului de față. Versat cum era in toate domeniile, discuta cu ușurință despre orice. Deși se simțea superior, totuși își expunea convingerile, intotdeauna bazate pe o matură chibzuință, in chip modest, făr· să-și dea aere de savant, fără retorică multă, cu to·tecă era un orator desăvârșit, încât nu știai ce să admiri la el mai mult temeinicia și logica de fier a argumentării sau simplitatea expunerii? Nu se supăra când era contrazis. Dar își apăra părerile cu atâta dârzenie și inflăcărare, incât rar se întâmpla să nu rămână el biruitor și triumfător in arena discuției. Făcea pe apologetul propriilor principii nu din egoism sau din mândrie, insușiri de cari era cu desăvârșire lipsit, ci din convingerea că teza susținută de el era cea mai apropiată de adevăr. De aceea, obiectiv cum era, când i se demonstra contrarul, sau se aplicau numai unele corectări la cele profesate de el, le accepta.

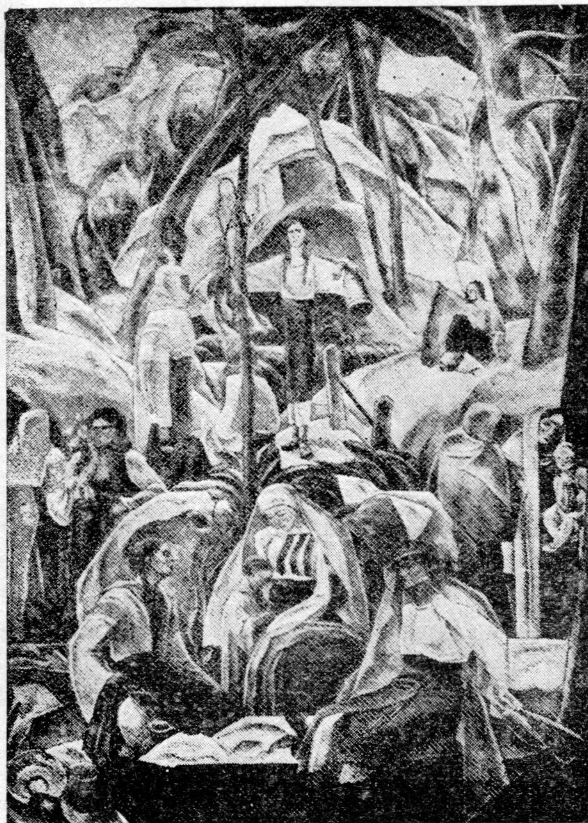
La această inteligență strălucită se adăuga și un profund spirit de pătrundere și un tact minunat, ceeace-i permitea să facă observări, uneori chiar neplăcute, dar in așa fel incât respectivul nu se putea supăra, recunoscând in cele din urmă insuși justețea admonestărilor, cari nici când nu erau făcute cu răutate, ci izvorau din dorința sinceră de a indrepta, de a edifica, nu de a demoraliza.

Avea un suflet de o bunătate rar intâlnită, care nici in glumă n'ar fi jignit pe cineva, fie acela oricine. Era adânc ințelegător al nevoilor și durerilor semenilor, având totdeauna o ureche aplecată să le asculte tânguirile, ajutând sau aplicând balsamul mângâerilor, după imprejurări. Era de o corectitudine exemplară, dar totuși fără să fi fost un pedant; de-o sinceritate fenomenală, fără pic de vicleșug, dar fără să cadă in indiscreție; de-o onestitate in vorbă și putere mai presus de orice bănuială. Era comunicativ fără pereche, dar fără să fie guraliv; rezolut, fără să fie pripit, imparțial și desinteresat, care nu căuta să profite de nicio situație, oricât de in·ântătoare și de ispititoare ar fi fost. Cu toată m· ·tia lui fără pereche și cu toată sfiiciunea aparen· ființei sale exterioare, era un om de o mare indrăzneală sufletească și curaj, care spunea tot ce gândia, fără să caute la fața omului. Aici rezida adevărata temelie a ființei sale spirituale și izvorul nesecat al nebiruitei sale energii.

Grav, pururea frământat și preocupat de te miri ce problemă ce urmăria, asemenea unui vulcan in vecinică fierbere și activitate interioară, era totuși un mare amator de glume, savurând cu o deosebită plăcere pe cele reușite. Ba spunea chiar el insuși anecdote, sau ne povestea intâmplări hazlii din propria sa viață. Așa ne-a istorisit odată in ce situație ridicolă era să ajungă dimpreună cu un prieten necăsătorit. Dupăce au cutreerat o după masă parcul orășenesc, făcându-li-se foame, au intrat intr'un restaurant. Inainte de a cere plata, prietenul i-a comunicat că schimbându-și hainele și-a uitat portmoneul acasă, din care cauză l-a rugat să-i achite și partea lui de consumație. La rândul său și el Goron, i-a impărtășit că se află exact in aceeaș situație și că a intrat in local in convingerea că celalalt dispune de parale. Făcând haz de necaz de festa jucată de ironia sorții, au chibzuit cum să iasă cu fața curată din incurcătură: să-și lase ceasurile amanent sau unul să plece după bani? După o scurtă chibzuire au ales alter-

Flori

I. Teodorescu Sion: Şipot

nativa din urmă. Şi astfel a rămas el zălog, pânăce amicul mai tinăr s'a reintors cu banii.

Era de un calm imperturbabil şi deplin stăpân pe sine, drept rod al unei autodiscipline îndelungate. Deaceea am şi rămas surprinşi, când într'un rând, într'una din plimbările noastre, l-am văzut ieşindu-şi din sărite în urma unei observări făcute de o fetişcană cu pană la pălăriuţă, căreia, pe semne, nu-i plăceau popii. Atunci, asemenea unui arc ce se destinde brusc, a avut o ieşire aşa de vehementă, încât ne-a uimit pe toţi. Că ce anume l-a determinat la o asemenea acţiune, când cu astfel de apostrofări ajunseserăm să ne obicinuim ca faurul cu scânteile, nu ne-am putut nici când explica. Răcorit prin acea descărcare momentană a nervilor supraîncordaţi, a redevenit numai decât omul calm şi potolit de altădată.

Cu alt prilej aflându-ne într'o societate mai numeroasă, cineva şi-a permis faţă de el o glumă rău inspirată, care uşor ar fi putut avea consecinţe nefaste. Comentând intâmplarea, cei prezenţi şi-au exprimat felul cum ar fi reacţionat, dacă acel caz s'ar fi petrecut cu ei. Ei ar fi aplicat pur şi simplu legea talionului. El însă, cel direct interesat în cauză, s'a resemnat şi prin câteva cuvinte politicoase a trecut peste incident, oferindu-ne încă odată prilejul să-i admirăm acen stăpânire de sine, care-l apropie aşa de mult de stoicii din vechime.

Fiind om desăvârşit de societate şi având un dar neintrecut de a întreţine şi anima conversaţia, uşile caselor noastre, ale familiştilor, îi erau totdeauna cu drag şi larg deschise. De această situaţie însă el înţelegea să beneficieze numai rar, având impresia că solitar fiind, nu se poate îndeajuns revanşa faţă de noi. Cum el lua parte la toate praznicile noastre familiare, ţinea cu sfinţenie ca şi noi să participăm, dimpreună cu soţiile, cel puţin la serbarea zilei sale onomastice. Deoarece însă mai de mult locuia la internat, iar pe de altă parte pe atunci erau încă mulţi Ioni printre noi, faţă de cari încă aveam obligaţiuni sociale, ca să nu fim împiedecaţi în îndeplinirea acestei formalităţi faţă de cei căsătoriţi, a stabilit ca ziua sa onomastică să o serbăm într'o seară următoare, ca astfel să beneficiem din plin de larga lui ospitalitate, fără să ne risipim intr'alte părţi. Anul acesta însă firea lui ospitalieră şi adânc ataşată de această datină strămoşească a încercat o grea mâhnire, prevăzând că din cauza boalei nu va putea face pe amfitrionul mulţumit, având fericirea să ne vadă întruniţi în jurul mesei sale. Cu sinceră părere de rău ne-a şi declarat cu prilejul unei vizite: „Nu cred să-l putem bea pe Ion". Şi nu vom face acest lucru nici altădată, pentrucă inima-i de aur a 'ncetat să mai bată, iar sufletu-i de elită ne-a părăsit pentru totdeauna. De acuma glasul lui răspicat nu ne va mai fascina şi nici optimismul lui robust nu ne va mai descreţi frunţile. Amintirea lui însă va trăi pururea vie printre noi, el asemănându-se acelor stele, cari mai luminează mult timp chiar şi după dispariţia lor din locul ocupat pe firmament.

Prot. ION GORON

OMUL DE INIMĂ

de Pr. AUG. FAUR

Greu ne împăcăm cu gândul că distinsul consilier eparhial a plecat dintre noi în lumea veșniciei. Obișnuiți să-l vedem în biserică, la birou, acasă sau pe stradă, ne apropiam de el totdeauna cu cea mai deplină încredere. Așa de mult ne obișnuisem cu el, încât ori de câte ori aveam careva vreo nedumerire, dam buzna la el spre a-i cere sfatul.

Liniștit și totdeauna senin, dacă era la birou își ridica privirile din scripte, sucea creionul între degete și în cel mai prietenesc ton îți spunea: „Sunt la dispoziția frăției tale“. Fiecare ne spuneam năcazul. El tăcea. Privirile însă i se fixau undeva în gol și de bună seamă, în acest timp, mintea părea că-i umblă pe alte tărâmuri, pentru ca la sfârșitul jelaniei să vie imediat cu sfatul lui, care foarte rar dădea greș.

Biroul lui era casa de prietenească adunare în ciasurile libere; și ori cât ar fi fost el de ocupat, nici odată n'ar fi jignit pe cineva, pentru nimic în lume. La el te simțeai ca acasă.

Purtarea lui blândă și bună isvora dintr'o convingere din care el și-a făcut program de viață. Așa l-am cunoscut ca student la Academie, unde P. C. Sa era director și duhovnic, așa l-am pomenit mai târziu, când, ca preot de parohie, veneam din când în când la centru cu treburi bisericești și așa l-am pomenit în slujbele frumoase de asesor consistorial și profesor de teologie.

Rău dispus și mai ales nervos nu știu să-l fi văzut vreodată. Avea ceva omul acesta, care parcă era plămădit din aluatul sfânt al Evangheliei și chiar dacă ar fi reușit cineva să-l supere, nu reacționa cu asprime. Dacă avea pe cine, căuta să convingă cu voce blândă; dacă nu izbutea, simplu de tot, lăsa lucrul în sarcina timpului, ca să desăvârșească ceea ce el n'a izbutit. Dar nu se supăra și mai ales nu ținea în minte răul. De aceea în viață poate să fi avut dușmani, dar el n'a dușmănit pe nimeni.

Părintele Goron n'a fost un alintat al norocului. In toate slujbele pe cari le-a împlinit l-au înălțat munca, priceperea și devotamentul. In înaltul său post de referent cultural a venit cu desaga sa plină de cumințenie și de inimă bună. Slujba nu l-a semețit. S'a așezat în scaunul de onoare și de muncă cu tot focul convingerilor sale duhovnicești și de aci a căutat să răspândească în jur tot ceea ce a putut aduna bun. Slujba, ca și viața, pentru el au fost simple mijloace lăsate de Dumnezeu în vederea desăvârșirii. „In scurta trecere prin viața pământească – zicea el în prefața ultimei sale cărți – omul trebue să se călăuzească de voința de a îndumnezei lumea prin bunătate, sfințenie și jertfă. In fața judecății istoriei și în fața judecății de apoi, omul va fi întrebat și judecat după felul cum a știut și a voit să caute împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui“.

Ceea ce călăuzește pașii unui om este idealul pe care și l-a fixat. După natura acestui ideal i se va orienta toată strădania. El determină ținta, vorba, îmbrăcămintea, ca și cea mai mică faptă. Cei ce nu-l cunoșteau pe Protopopul Goron, nici cel puțin din văzute, după scrisul său și-l închipuiau altcum decât era. In librăria eparhială, odată, un preot greco-catolic cerea, cu voce ridicată, „Meditațiile“ Părintelui Goron. In-

tâmplător era de faţă şi autorul. Liniştit s'a uitat la fratele cumpărător fără să tradeze nimic. Intrucât cunoşteam mai dinainte pe acest preot, m'am apropiat de el şi i-am şoptit discret, să fie cu luare aminte că alăturea de el are chiar pe autorul cărţii cerute. Uluit s'a uitat la el, a plătit cartea şi ieşind amândoi pe uşe, cu aceaş discreţie a răspuns: „Ăsta-i Preotul Goron? Nu-mi venea să cred! După cărţile lui mi-l închipuiam om mare, cu o barbă până'n piept, cu o faţă plină de asprime".

Intr'adevăr scrisul regretatului Părinte Goron aducea totdeauna cu sine ceva din aierul oamenilor mari. Mintea lui pătrundea cele mai adânci adevăruri, pe care - apoi - le ştia înfăţişa în aşa fel, ca să placă oricui. Toate acestea însă nu l-au semeţit; dimpotrivă, l-au menţinut în lumea senină a modestiei. Şi cei ce l-au ştiut preţui, tocmai în această modestie au văzut mărimea lui.

A trecut aproape o lună de când Pr. Ioan Goron s'a mutat dintre noi. Şi vor mai trece ani şi amintirea lui nici atunci nu va pieri. El va continua să rămână cu noi prin cărţile sale, cari vor propovedui cu putere împărăţia lui Dumnezeu printre fiii naţiei noastre.

Copil al nimănui

de IULIAN CHITTA

Stătea într'un colţ al crâşmei, la un cap de masă, singur, pierdut. Işi ştergea des năsucul cu podul palmei, privind spre cei patru oameni dela tejghea; erau patru muncitori ieşiţi dela muncă; râdeau în voie bună ciocnind des paharele cu ţuică tare. Luceau sticlele în culori vii şi diferite, aliniate după diferitele lor etichete; mâncările odihneau îmbietor în vitrina de pe tejghea, luminate de lampa cu carbid... şi oamenii mari beau, mâncă pe îndelete stând în picioare, vorbesc, râd şi iar se cinstesc.

El n'a mâncat de mult, nici nu-şi aduce aminte de vre-o masă... pâinea primită prin crepătura uşii la vre-o bucătărie cu mirosuri tari de mâncări nu se poate zice că-i masă. Totuşi e mulţumit în colţul lui nebăgat în seamă. Işi mai desmorteşte trupul rebegit de frig. Ce căldură puteau să-i ţină ghetele scâlciate, fără talpă, cu tocuri roase de drumuri nenumărate şi neştiute? Pantalonii lui cârpiţi în două locuri cu pânză? Dar mai multe găuri decât petece... Vestonul? Era unul vechi de-al tatălui său, pe care l-a luat în fugă din grajd, când vitrega lui mamă l-a alungat de acasă în lumea largă.

Ţiganii - oropsiţii ţigani cântăreţi de prin crâşme - se adunau sgriburiţi în hainele lor subţiri, aducând de afară scârţâitul zăpezii şi aburi, sufletul iernii aspre, strângând subsuori violine soioase.

Căldura moleşea, lampa fierbea într'una şi 'n sunetul ei glasurile, râsetele şi paharele ciocnite se împleteau într'o stranie simfonie.

De ce n'ar mânca şi el? Dar ce?

Işi aduse aminte, că pe peronul gării găsise o jumătate de măr aruncată... o luase şi acum e în buzunarul „paltonului" său. O scoase. Cu cuţitul - singura lui avere şi mândrie - îşi curăţi jumătatea de măr şi o împărţi în două părţi egale: una e pânea, cealaltă e salamul. Dar cum să facă să nu greşească să îmbuce tot numai din mărul-pâine? Va curăţi mărul-salam de coaja şi...

- Tu ce caţi aci?

Era glasul unui chelner.

- Sterge-o, javră!

Copilul simţi că tot sângele îi pieri, scăpă cuţitul şi mărul din mână, ceva fierbinte îl ardea pe picioare se văzu ridicat pe sus de guler şi până să-şi vină în fire, o gură h...dă, neagră ca funinginea şi rece îl înghiţi.

Intunecata noapte se însenină, i se păru că-l recunoaşte: noaptea lui de totdeauna, frigul lui, iarna lui. Pe cer picurau tremurând stele...

Şi se pierdu în noapte, schiopătând.

Prof. ION GORON

DIRECTOR DE INTERNAT

de Pr. TEODOR CICEU

Dacă pedagogii sunt uriţi, directorii de internate sunt adeseori spaima elevilor. In recreaţii ca şi în orele de studiu, era de-ajuns să spună cineva: vine domnul director, ca să îngheţăm de spaimă. Cele petrecute în internat ca elev de liceu, mi-au întipărit în minte figura cerberului-director care nu ştie decât să strige, cu sau fără motive.

Când am intrat în Internatul teologic, eram convins că şi aici voi găsi un director care nu râde niciodată, care nu ştie să vorbească decât răstit, care nu ştie să-ţi asculte durerile, care nu ştie să mângâie şi cu care nu se poate sta de vorbă decât în chestiuni disciplinare, cu capul plecat, gata să primeşti cu resemnare toate ocările.

Dar m'am înşelat. Noul nostru director, părintele Ion Goron avea o fire senină, o vorbă blândă, ne asculta toate nedumeririle şi toate năcazurile cu răbdare de mamă bătrână, şi ne mângâia cu vorbe dulci, ca pe copiii lui. Casa lui era veşnic deschisă pentru noi şi sufletul lui gata oricând să sufere sau să se bucure alături de noi teologii, pe cari ne-a iubit ca un tată bun. Dacă noi nu cutezam să-l vizităm prea des, venea el la noi, fie în sala de studiu, în curte sau în dormitor. Noi ne adunam în jurul lui, ca nepoţii în jurul bunicului. Discuţiile erau frăţeşti, iar sfaturile părintelui director pline de părintească dragoste. Legăturile dintre studenţi şi director nu erau dela mare la mic, dela superior la inferior, ci erau legături dela frate la frate, sau dacă vreţi dela tată la copiii lui dragi. Părintele director Goron respecta cu sfinţenie părerile tuturora, iar când era ceva de îndreptat, ştia să aleagă aşa de frumos neghina din grâu, ca nimeni să nu fie umilit sau jenat. Era veşnic bine dispus, ca un student din anul întâi. Faţa lui senină ca o zi caldă de primăvară, sufletul lui fierbinte ca un soare, inima lui bună ca o fragă coaptă, mintea lui sănătoasă, cugetul lui totdeauna clar şi judecata lui totdeauna dreaptă, au ştiut în toată vremea să facă din Internatul teologic un aşezământ plin de lumină, de linişte, de armonie şi de frăţească dragoste. Nici o răutate izvorită din svăpăiata tinereţe n'au putut tulbura vreodată liniştea sufletească, dragostea de pace şi de creştinească iertare a aceluia care a fost odată directorul I. Goron. Şi, Doamne, greu e s'o duci drept pe brazdă cu studenţii, cari nu-s nici copii, nici bărbaţi. Timp de 10 ani, părintele Goron a îndreptat, a zidit şi a dat viaţă. De aceea teologii lui l-au iubit ca pe un tată şi l-au respectat ca pe un vlădică.

Un student odată întârziind în oraş peste termenul prescris în biletul de voie, a cutezat să pătrundă în internat pe un geam dela pivniţă. Nu ştiu bine din ce cauză, – zice-aş că domnişoru a fost puţin „parfumat“ cu ştropşală de prune, sau poate că era prea întunerec în pivniţă, – destul că a dat peste butea cu varză. Butea s'a răsturnat, moarea s'a vărsat, iar bietul teolog fără ajutorul colegilor, până dimineaţă s'a murat deabinelea. Când a auzit domnu director, a râs din toată inima şi a zis: „Paguba ca paguba, bine că nu s'a înecat“. Iar pe cel cu pricina l-a întrebat, ca şi cum n'ar şti nimic: „Deseară nu mergi în oraş?“

Altădată un altul aştepta în dosul unui geam dela etajul trei, înarmat cu un lighian plin cu apă. In locul celui aşteptat a sosit părintele director. Apa a pornit din văzduh furioasă şi s'a oprit în capul Cucerniciei sale. Liniştit a căutat spre cer şi-a văzut norul la geamul dela etajul trei. Vi-

teazul s'a făcut pitic şi s'a ascuns sub pat. Iar părintele director s'a dus de şi-a schimbat hainele. Atât.

Intr'o seară de primăvară cu mii de stele şi lună plină, când înfloreau liliecii şi băteau inimile, noi cei mai mari am plănuit să dăm câteva serenăzi, căci terminam Academia şi aveam şi noi gânduri serioase de însurătoare. Nu auzisem să fi refuzat vreodată pe cineva părintele director, dar orişicum, asta o credeam noi că-i prea-prea... Am găsit însă o seară cu bun prilej, când părintele director era plecat în provincie. Am alcătuit un cor, am făurit o cheie la poartă şi du-te băiete. Când ne-a fost lumea mai dragă, în mijlocul oraşului părintele director ne dă seara bună şi trece mai departe spre casă. Am îngheţat. Am fi jurat fiecare că după una ca asta nu poate urma decât eliminarea. A doua zi trece cu bine. A treia zi la fel. Trece o săptămână, trece o lună, noi ne purtam ca îngerii. A trecut anul şi părintele director nici odată nu ne-a pomenit nimic. Numai dupăce am intrat în viaţă ne-am putut da seama că mai mare pedeapsă şi mai bună lecţie nu ni se putea da.

Pentru unele ca acestea părintele Goron a fost iubit şi respectat ca nimeni altul în viaţă, iar după trecerea la cele veşnice a rămas viu în sufletele foştilor săi elevi, ca o pildă de omenie, de cinste, de caracter, de dragoste, şi de tot ce poate avea mai frumos un om în viaţă.

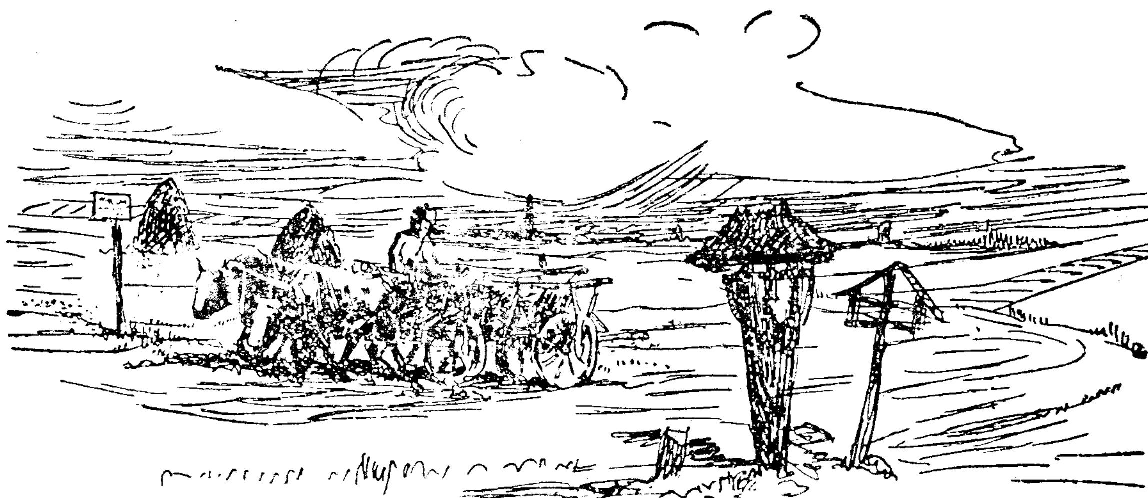
TE CAUT, DOAMNE, ȘI TE STRIG

de V. COPILU-CHEATRĂ

Te caut, Doamne, Te strig pretutindeni,
Din toamnă până la Armindeni,
Pentrucă mai cred încă 'n minune.
De aceea sufletul mi-e numai rugăciune
Și 'n fiecare clipă mă căsnesc
Pe urmele pașilor Tăi să Te găsesc.
Te-am căutat aseară 'n fiecare stea,
In dimineața care ca o smeură mustea,
In holdele prin care ai umblat desculţ;
De ce nu vrei, Doamne, să m'asculţi?
Te-am așteptat aseară ca să vii la cină,
Cu sufletul, o pară de lumină.
Dar să vede că Te-am supărat,
Căci nicăiri, Doamne, nu Te-ai arătat.
Și totuși Te caut, în luncă, prin ponoară,
In mugurii ce crapă, sau după zăvoară
Și nu Te găsesc, Doamne, pe-aici nicăiri,
Odăjdiile Tale's apuse în priviri.
Și-atunci, Doamne, iar mă 'ntorc în mine
Și-mi pare că prisaca inimii mi-e plină de Tine.

Feuerbach: Orpheus şi Euridyke

VREDNICIA BISERICII ORTODOXE

de Arhim. SCRIBAN

Atâția cu cari ne întâlnim, ne întreabă ce fel de lume e dincolo de Nistru? Nu cumva sunt niște înverșunați bolșevici? Și dacă le spui că sunt oameni buni și blânzi, îndată adaogă: „Bine, bine, vor fi ei așa cei mai trecuți cu vârsta; dar tineretul? Acesta nu e câștigat pentru apucăturile bolșevice?“

Și fără să ne întrebe cineva ceva, noi ne simțim îndemnați să spunem că rar am întâlnit o lume mai blândă, mai binevoitoare, mai iubitoare de Dumnezeu și de oameni ca lumea aceasta de peste Nistru. Și Moldovenii și Rușii sunt la fel. Este o lume care parcă acum a ieșit din mâna lui Dumnezeu. O vezi atât de setoasă de lucruri sfinte, atât de doritoare să guste sfintele slujbe, atât de inimoasă îndeplinitoare a datinelor creștinești, apoi atât de primitoare, atât de poftitoare să te aibă în casă și să te ospăteze? Și asta nu numai cu noi, oameni mai aleși, pe care se cinsteau să-i aibă în casa lor, ci cu toată lumea.

In toți locuitorii pe care-i vedem în Transnistria, dăm peste niște oameni pe care-i vedem plămădiți în adâncă bunăvoință. Iubirea de oameni pe care o propoveduim noi, mult pomenita dragoste către aproapele, pe care trebue s'o aibă creștinul ~ aci o vedem în carne și oase. Găsești niște oameni așa cum îi propoveduești la carte să fie. Dar pe când cartea pune astfel de chipuri de oameni numai ca niște născociri ale minții noastre, adică arătăm cum trebue să fie omul, aci îi vedem în deplina viețuire omenească, în toată buna înfățișare creștinească.

Atunci rămâi pe gânduri și te întrebi: Da de unde Dumnezeu atâta curăție de suflet la oamenii aceștia? De unde atâta dor de Dumnezeu și de lucruri sfinte? Au venit peste ei atâtea urgii, au căutat să-i rupă dela viața duhovnicească, și ei tot stăruesc înainte în ce au apucat...

Care a fost puterea care a plămădit astfel sufletele acestor oameni?

Precum e îndeobște cunoscut, în Rusia nu a domnit prea multă grijă de buna creștere a norodului. Acolo a stăpânit grija de Stat centralistă, adică toate să fie orânduite, pentru ca stăpânirea țaristă să meargă înainte nestingherită. Cât privește munca de furnică pentru cioplirea fiecărui suflet în parte, cu aceasta stăpânirea centrală nu s'a muncit din cale afară.

Atunci cum? De unde un popor atât de blând și îmbrățișător?

Au putut lipsi altele, dar în Rusia a lucrat vechiul așezământ al Bisericii ortodoxe. Chiar dacă ea nu a desfășurat un mare aparat de lucru, chiar dacă s'a mărginit numai la slujbele ei; dar a desfășurat aceasta cu atâta amănunțime, cu atâta stăruință, încât asupra poporului s'au revărsat puteri tainice duhovnicești, au lucrat cioplirі care se simt.

Poporul acesta este fiul Bisericii ortodoxe. El trăește cu ea, se mângăe cu ea, gândește și făptuește așa cum el înțelege că trebue să fie după învățăturile ei. Alte învățături prea n'a avut, dar a avut una bună și sigură: a Bisericii Ortodoxe.

Putem imputa acestui popor că e moale, că prea rabdă toate, că e „pasiv", cum se zice cu vorbă nouă, dar, de altă parte, nu putem tăgădui că el dă dovadă de atâta dulceață sufletească, de atâta curăție de inimă, de atâta drag de a sluji lui Dumnezeu, încât te simți fericit că ai putut face o asemenea descoperire.

Dar atunci trebue să-ți spui mai departe: Uite ce fel de lume bună și curată a putut făptui Biserica ortodoxă! Prin o mie de ani de lucrare în sânul acestui popor, ea a putut da o roadă care e întru totul spre cinstea ei.

Va să zică fiii ei nu sunt niște sălbateci, niște necioopliți, ci niște oameni cu făptură dulce și voioasă. Că se mai găsesc între ei și hoți și bețivi, e adevărat; dar aceasta nu e starea de obște. Ca totdeauna trebue să se găsească între oameni și scaieți și mărăcini. Luăm însă starea de obște, așa cum ți se arată ea când privești întregul.

Apoi dacă o iei astfel, o găsești așa cum am zugrăvit-o. Este o lume cu iubire de oameni, totdeauna gata să te întâmpine cu inimă bună, cu chip vesel, pornită totdeauna a fi de bun ajutor semenelui său.

Dacă însă am descoperit aceasta, trebue să prețuim Biserica ortodoxă, care a fost singura învățătoare a acestui popor și l-a plămădit în chipul acesta adânc creștinesc, încât îți face o plăcere să-l privești.

S'au scris pe socoteala ei, de unii din scriitorii noștri, multe graiuri de slabă prețuire. Au arătat-o ca așezământ care n'a putut avea largă resfrângere în sufletul neamului, că poporul a cules dela ea doar porniri spre superstiție... Cu toate acestea, când privești în mare, peste întinsul unui popor cu nenumărați închinători, poți vedea că e o fericire pentru un popor să fi avut o așa învățătoare. Va mai fi având el unele scăderi, dar luat în partea de temelie a vieții lui, în ceeace alcătuește miezul lui, vezi bine că această Biserică este o binefacere. Fericit poporul care a avut-o ca îndrumătoare, fiindcă ea l-a cioplit în ce poate avea omul mai înalt.

Că el nu este de laudă sută la sută, se poate; dar uite că luat cu toptanul, vezi întrânsul atâtea daruri creștinești, încât te mângăe peste măsură și ești nevoit să te întrebi: Prin ce alte mijloace am fi putut plămădi un popor în chip atât de dulce?

Deci, din toată umblarea noastră peste Nistru, din atâtea câte vedem și aflăm, aceasta este una din descoperirile cele mai fericite. Din ea însă te alegi cu o adâncă prețuire a Bisericii ortodoxe și-ți zici că este un păcat a nu prețui cum trebue un asemenea așezământ. Dimpotrivă, înțelegi ce binefacere este ea pentru cioplirea unui popor și că n'ai fi putut ajunge la atâta sfântă rodire prin alte mijloace.

De aici urmează că acestei Biserici trebue să i se dea toată prețuirea, fiindcă dacă ne sbatem atât de mult pentru cioplirea și luminarea norodului, uite că un mijloc mai bun ca acesta n'am putut găsi. De aceea să fim cu toată inima pentru a o prețui, s'o folosim cu toată grija, fiindcă nu putem face un mai mare bine norodului nostru decât a-l ținea în strânsă legătură cu un isvor de viață atât de răcoritor și bine îndrumător.

Ștefan Băeșan *Basorelief*

Puterea industriei japoneze

de V. VLAD

Istoria lumii, scrisă de europeni, nu amintește de obicei din trecutul cel lung al Japoniei aproape nimic, până nu ajunge la sfârșitul veacului al 16-lea, când insemnează numele lui *Hideiosi,* cavalerul feudal care a unit insulele japoneze într'un imperiu și a pornit apoi două războaie de cucerire împotriva Coreii, cu gândul că va cuceri apoi, ușor de tot, restul Chinei.

Planul acesta nu a reușit deloc, iar conducătorii de armată, *shogunii* Tocugava, care au luat din mânile împăraților următori aproape întreaga putere, nu numai că nu au continuat încercările de cucerire a Chinei, ci au ținut țara izolată de restul lumii, vreme de două veacuri și jumătate. In lungul celor douăsute cincizeci de ani, împăratul nu mai avea decât un rol religios, iar Japonia era condusă de *shogun*, marele comandant militar, apărător al intereselor aristocrației militare, al marilor proprietari de pământ, numiți *daimyos*. Shongunii au întărit structura feudală a țării și au ridicat zid de dușmănie în jurul imperiului: orice străin care ar fi îndrăsnit să vină în țară, ar fi fost omorit și la fel orice Japonez care ar fi îndrăsnit să intre în legătură cu străinii, fie chiar cumpărând dela ei un obiect, era menit morții.

Starea aceasta de izolare ar mai fi durat poate multă vreme, dacă flota de războiu americană nu i-ar fi convins pe Japonezi, la 1854, să deschidă comerțului american două porturi. Nu peste mult a venit și flota altor țări cu mărfuri păzite de tunuri, în apele japoneze, iar un incident i-a făcut pe insulari să înțeleagă perfecțiunea armelor apusene.

La 1868, împăratul *Musthu Hito* răsturnă pe shogun, luă în mânile sale înțelepte conducerea țării și a pus bazele Japoniei moderne: a desființat feudul, iar după exemplul lui Napoleon a luat dela *daimio* (marele proprierar de pământ) puterea administrativă a provinciilor și a dat-o prefecților, a creat, în scurtă vreme, școli de toate gradele, aducând învățați și trimițând cu grămada tineri în școli apusene, a reformat justiția, introducând legislații europene, a construit cu înfrigurare căi ferate, arsenaluri, o flotă puternică în șantierele țării, pentru armata instruită după metode noi. Paralel a fost ridicată, în mare grabă, și industria. Dela 1868 până la 1900 numărul fabricilor japoneze a crescut cu câte 100-300 în fiecare an. La 1872 cea mai mare parte a populației (78%) trăia încă din munca câmpului și din pescuit. La 1930 numai 45% din populație mai continua munca de sătean: cu sapa la câmp, cu năvodul pe ape.

Fața țării s'a schimbat văzând cu ochii. „Cei ce se gândesc la Tokio, la Iokohama, la Osaka,... nu trebue să se gândească atât la case mici de lemn și de hârtie, printre cireși în floare, cât la

Miyu Naramura: Sărbătoare creştinească

nişte oraşe înegrite de fum, tixite de oameni ce aleargă pe biciclete; să se gândească la porturi cu nenumărate vase de transport, încărcate cu mărfuri. Țara e tăiată de liniile căilor ferate, de firele stâlpilor de telegraf; pretutindeni se văd antene; apele din toate văile sunt folosite pentru producerea curentului electric" (Roger Levy). Oamenii pe bicicletă aleargă la fabrici, unde maşinile, purtate de curentul electric, produc mărfurile cele mai ieftine, pe care vapoarele japoneze le duc în toate părțile lumii, în căutarea cumpărătorilor

Magazinele japoneze s'au înmulțit tot ma mult nu numai prin porturile Chinei, ci şi prin acele ale Indiei, Filipinelor, Indiilor Olandeze, prin porturile din răsărit ale Africei, prin cele ale Americii de Sud, ba până şi prin cele din archipelagu din jurul Statelor-Unite; iar în aceste magazine se vând: țesături de mătase şi bumbac, vase de porțelan, biciclete, maşini de scris, aparate electrice, culori şi o mulțime de mărunțişuri, toate cu un preț ne mai auzit de ieftin.

Şi dacă la 1854 flota de războiu a Statelor Unite i-a „convins" pe japonezi să-şi deschidă porturile pentru mărfurile străine, ei au învățat atât de bine această lecție, încât de atunci au aplicat-o adesea, în mai multe părți. Şi pe măsură ce industria japoneză a luat proporții mari, ajungând aproape uriaşă, în aceeaş măsură țara cea săracă în minereuri, Japonia, caută cu mai multă înfrigurare materii prime şi cât mai întinse piețe de desfacere. Dar fiindcă negustorul şi industriaşul japonez întâlnea pretutindeni pe alb, cu drepturi mai vechi, consfințite de tratate, apărate de o flotă puternică, amiralul Suetugu, ministrul de externe al Japoniei, dând expresie mai ales dorințelor țării sale, a declarat în 1938: „Sunt convins că rasa galbenă se va bucura de partea de fericire pe care cerul i-a rezervat-o... jugul albilor asupra raselor galbine trebue să dispară". Şi, încrezător în forța flotei japoneze, a adăogat: „Fireşte, realizarea... acestei eliberări, oricare ar fi precauțiunile pe care le vom lua, se va face printr'o conflagrație generală..." Auzind astfel de cuvinte, gazetarii din țările supărate că furtuna concurenței japoneze le-a trântit în nas poarta multor piețe de pe glob, au dat alarma: „Japonia vrea să cucerească întreaga lume!" Gazetarii aceştia nu s'au sfiit să afirme că însuşi primministrul Japoniei *Tanaka* ar fi scris, într'un memoriu înaintat împăratului la 1927, următoarele cuvinte: „Pentruca să putem învinge greutățile din Asia Orientală, Japonia trebue să-şi însuşească politica fierului şi sângelui... Pentruca să poată cuceri lumea, Japonia trebue să cucerească întâi Asia şi Europa.

Şi în Japonia a pătruns creştinismul. Există chiar un început de artă creştină. Luca Haseyava: Getsimani

Pentruca să le cucerească pe acestea, trebue să cucerească mai întâi China, iar cucerirea acestora trebue să înceapă cu Manciuria și Mongolia... Punând stăpânire pe acestea, ușor va fi Japoniei să cucerească ținuturile din Marea Chinei de Sud, India, Asia de mijloc și Asia Mică".

Iar dacă gazetarii au văzut că lumea nu se tulbură prea mult la strigătele lor, în timpul grelei crize economice de acum vreo zece ani, când mărfurile americane și engleze nevândute tixeau magazinele, ei au mai strigat odată tare, prin titlurile mari ale gazetelor: „Imperialismul economic japonez e în plin marș".

De fapt însă nu se întâmplase, între timp, decât atât: mărfurile Americii, Angliei, Rusiei, Franței, Olandei..., au fost alungate de pe o mulțime de piețe străine, iar Japonia a învins, într'o serie de războaie China și Rusia și a cucerit, cu soldații ei peninsule și o mulțime de insule și câteva regiuni întinse din corpul Chinei.

De acum Japonia a intrat în primul plan al istoriei universale; ea și-a deschis drumul în istorie și în presa lumii cu tunul.

Simțurile noastre, voind să cunoască realitatea așa cum e, cad adesea în iluzii; la fel și gazetarii și istoricii în înșelăciune. Musca, ce stă liniștită pe ceafa noastră, n'o simțim, decât din clipa care începe să se miște. O pasăre ce stă liniștită pe o creangă de copac, n'o vedem, până nu sare pe o altă creangă sau se avântă în sbor. La fel și istoricul, ascultând glasul instinctului de conservare, nu înregistrează decât epocile și neamurile fără astâmpăr. In paginile istoriei, trei sute, ba chiar și trei mii de ani cuprinde mai mult loc decât războiul de treizeci de ani.

Japonia n'a intrat în istorie prin poeții, pictorii sau înțelepții săi, ci prin cuceriri, iar explicarea acestor cuceriri militare e dată, în parte, de uimitoarea desvoltare a industriei japoneze. De fapt, Japonia s'a ridicat brusc din plin ev-mediu, cu feudalitate gravă, în plină epocă contemporană, cu o industrie mare, puternic concentrată și raționalizată. Nu numai azi, în plin războiu, ci și în anii de pace, industria japoneză era supusă unei conduceri centrale, pentru toate problemele mari. Centralizarea aceasta era mai puternică decât în alte țări; spiritul militarist al Japoniei și marea concentrare a bogățiilor în mâna câtorva familii a ajutat ca să se realizeze conducerea unitară a industriei. Mașinile din industria japoneză sunt toate puse la punct, sunt modernizate. Intr'un timp, Japonia își aducea mașinile din străinătate, acum și le face singură, ba poate și exporta mașini perfecționate de ea. In industria textilă de exemplu, prin 1936 Japonia prelucra mai mult bumbac decât Anglia, deși Japonia avea mai puține suveici decât Anglia care cucerise mai înainte piețele aproape tuturor continentelor cu țesăturile ei.

Multă lume a încercat să dea o explicare a drumului uriaș străbătut de industria japoneză în atât de scurt timp.

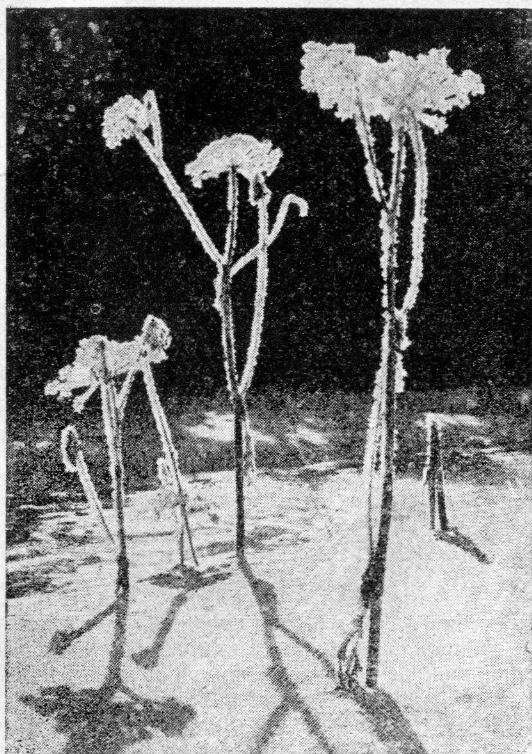
In articolul precedent, am arătat părerea învățatului chinez, care vede explicarea mașinismului japonez în tradițiile feudale și militare ale țării. Azi vom da explicațiunile economice ale unor învățați apuseni, vom vedea însă că ele sunt temeinice doar în măsura în care țin seama de tradițiile și condițiunile sociale specifice din Japonia.

Unii gazetari, necunoscători îndeajuns ai realităților japoneze, s'au gândit că Japonia vinde mărfurile atât de ieftin, deoarece urmărește în mod conștient cucerirea piețelor străine. Deaceea fabricantul japonez ar vinde mărfurile, în străinătate, sub prețul de cost, iar pierderea și-ar acoperi-o din beneficiul realizat din vânzarea mărfurilor, la un preț mult mai urcat, pe piața internă: dumping comercial. S'a dovedit că explicarea aceasta atât de simplă nu e întemeiată, căci deși mărfurile japoneze sunt foarte ieftine, totuși fabricanții japonezi nu vând fără câștig nici în țară, nici în străinătate.

Intr'adevăr, cercetând mai amănunțit producția japoneză, s'a constatat că pe fabricantul nipon îl costă mărfurile cam cu 35 la sută mai ieftin decât pe fabricantul american sau cel din apusul Europei. Motivul: mâna de lucru este foarte ieftină în Japonia. In Japonia, ca în toate țările orientale, salariile sunt mult mai reduse decât în Apus. Muncitorul japonez lucrează cu multă hărnicie, pentru un salar de tot modest, ore foarte multe la zi, fără nici o zi de odihnă la săptămână, căci zeii, în care cred, nu le-a statornicit nici o zi din săptămână pentru rugă, pentru răgaz. In Japonia e obiceiul ca muncitorul să nu cunoască zi de odihnă decât la mijlocul și la sfârșitul lunii, așa că ei lucrează 14, 15 zile în șir, câte 9, 10 sau 11 ore la zi (uneori și mai mult), pentru un salar care de e exprimat în aur, e mult inferior salarului primit de muncitorii din America sau Europa.

Femeile și copiii muncitorilor japonezi își îmbie și ei puterea brațelor pentru muncă, mulțumindu-se cu un salar și mai mic, necunoscând nici ei ziua de 8 ore de lucru.

Jahn Gunther a vizitat o fabrică de țesături de mătasă lângă Tokio. Iată cam ce a văzut el acolo: Muncitoarele, fete tinere îmbrăcate la fel,

Florile gerului

într'o cămaşe neagră, stau în rânduri de câte treizeci, lângă războaie. Ele nu au voie să şadă. Lucrează zece ore la zi, de dimineaţa de la şase până după masă la cinci. La amiazi întrerup lucrul pentru o oră, în afară de aceasta mai au două pauze de câte 15 minute, când trebue să facă gimnastică. Plata la zi 85 sen. (1 Pengő 27 fil.). Muncitoarele locuesc în cuprinsul fabricii, în săli comune, sclipitor de curate. De mâncare primesc tot în fabrică. După masă dela cinci până seara la nouă sunt libere, dar nu pot părăsi cuprinsul fabricii. Ele se plimbă în grădina fabricii. Inainte de culcare li se fac nişte cursuri scurte. Li se predă: morală, reguli de bună purtare, sunt învăţate să prepare şi servească ceaiul, (cu o întreagă ceremonie, plină cu gingăşii), uneori ele sunt învăţate să facă şi versuri de şaisprezece silabe (specific japoneze, care se comunică cu prilejul ceremoniei ceaiului).

„Fabricile îşi câştigă muncitoarele acestea mai ales dela ţară. Ţăranii (lipsiţi de pământ), înglodaţi în datorii, închiriază munca fetelor lor pentru câteva sute de ieni, pe timp de patru-cinci ani. Până nu se scurge acest timp, fetele nu pot pleca din fabrică, iar până nu plătesc suma primită de tatăl lor, se înţelege că ele nu primesc nici un salar". (Bálint Gy.: Veszély Ázsiában).

Aşa fiind nu e nici o mirare că un scriitor francez vizitând o fabrică de ţesături japoneză, a scris: „Am văzut muncitoare tinere... care mi s'au părut a fi adevărate prisoniere". Aşa judecă Europeanul, iar gazetarii anglo-saxoni, prinzând asemenea veşti, au strigat: „Prin *dumping social*, prin stăruitoare apăsare asupra nivelului vieţii clasei muncitoare japoneze, industriaşii acelei ţări şi-au asigurat braţe de muncă ieftine, pentruca să poată cuceri pieţele străine una după alta".

De fapt, muncitorul japonez nu prea cunoaşte orele şi zilele de răgaz. E adevărat că Japonezii sunt disciplinaţi, modeşti, cumpătaţi. Dar dacă muncitorul japonez se mulţumeşte cu un pumn de orez şi puţin peşte, dacă e mulţumit într'o casă extrem de simplă şi cu o rogojină în loc de pat sau cu o haină ieftină, fără podoabe, aceasta nu însemnează că însuşirile pomenite aici i le-a sădit cu sila marele industriaş, căruia îi serveşte. Se pare că toţi Japonezii ar fi la fel. Deaceea poate nu marea industrie, apărută abia în ultimul timp, a creat însuşirile japonezului, ci mai de grabă aceste însuşiri străvechi pot să ne explice creşterea uriaşe a industriei japoneze. Deci – spune citatul autor francez – nu poate fi vorba de un „dumping social", ci de nişte *condiţiuni sociale speciale*, care au fost atât de prielnice, încât au putut ridica o industrie uriaşe într'o ţară săracă în materii prime.

O parte din „condiţiunile speciale" ale societăţii japoneze le-am amintit: ore multe de lucru

Iarnă

în fiecare zi din săptămână, modestia, sârguinţa, spiritul de renunţare al muncitorilor. Cu cât vom stărui mai mult în cunoaşterea amănuntelor, cu atât ne vor apărea mai în lumină „condiţiunile speciale“ de muncă ale milioanelor de lucrători din Japonia.

Deşi micile ateliere de altă dată au dispărut aproape fără urmă, făcând loc marilor fabrici de azi, totuşi patronii fabricilor nipone se cred datori să se poarte cu muncitorii mult mai familiar decât am putea-o bănui. In industriile mai mici şi azi patronul, muncitorii şi ucenicii lucrează umăr la umăr, îşi împart aceeaşi mâncare, acelaşi adăpost, ca şi cum ar forma o singură familie. Şi în industriile mari spiritul familiar e încă puternic, deaceea muncitorul nu se simte exploatat, deşi munceşte mult şi din greu, iar salarul său, comparat cu al muncitorilor din ţările apusene, e foarte mic. Din acelaş motiv, legiuitorii nu au fixat poate nici azi o limită pentru orele de lucru. Există doar o limită pentru munca femeilor şi a tinerilor: 10 ore la zi. Ucenicia ţine de obiceiu 5 ani, iar în acest timp ucenicul nu primeşte nici un salar. După împlinirea acestui soroc, tânărul japonez e plătit, dar salarul nu e la fel în toate industriile. Foarte adesea salarul e fixat după bucată, nu rareori se dau prime în natură, dar se pun şi pedepse pentru cazul că muncitorul nu produce atât cât e stabilit dinainte. Uneori pedepsele sunt destul de mari, încât muncitorul abea se alege cu câţiva bani, în urma muncii sale. Deoarece muncitorii primesc adesea la fabrică şi alimente şi locuinţă şi îmbrăcăminte, contravaloarea acestora se scade din salar. Primele, pedepsele, locuinţa şi hrana... toate acestea complică mult sistemul de salarizare din Japonia. Pentru industria de mătase, socoata salarului e atât de încurcată, încât muncitorii tineri nu sunt în stare s'o înţeleagă. Deaceea se izbesc de greutăţi foarte mari strădaniile învăţaţilor care au voit să facă o comparaţie între salariile muncitorilor din Apus şi ale acelor din Japonia.

Socotite în aur, salariile muncitorilor niponi sunt foarte mici, dar cercetătorii conştiincioşi n'au îndrăsnit să spună că viaţa acelor muncitori e mizerabilă. „Muncitorul japonez, oţelit de tradiţii, desinteres, înţelepciune şi patriotism, se simte el oare nemulţumit de soarta sa? Dragostea pentru adevăr, ne sileşte să mărturisim că e greu pentru European să răspundă la această întrebare“. Deşi văzându-le la lucru, *Europeanului* i se par „adevărate prisoniere“ muncitoarele din fabricile de textile, totuşi mulţi *Japonezi* cred că aşa trebue să fie, fiindcă nu poate fi altfel. (Roger Levy).

E adevărat că acest „nu poate fi altfel“, că această muncă fără răgaz a adus la îmbogăţirea ţării, la îngrămădirea unor avuţii nemăsurate în mânile câtorva familii japoneze, la înarmarea şi întărirea extremă a statului nipon, care a putut porni din nou pe drumul de cuceriri, încercat de Hideiosi în veacul al 16-lea.

Japonia a ajuns acum la o răscruce a istoriei sale. Colosul chinez, lovit şi sfârticat, se pare că nu prea vrea să se lase convins de lozinca scrisă pe schijele bombelor japoneze: „Asia a Asiaticilor!“ Războiul acesta pune la proba de foc nu numai tradiţiile, ci şi forţa industriei japoneze; se va vedea cât sunt de tari niponii în faţa coaliţiei din jurul lor. Războiul, care ne-a adus până acum atâtea surprize, poate ne mai rezervă vreuna şi pentru extremul orient.

Scoarțele de argint ale unui Evangheliar rom. din veacul XVI.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

N. Cartojan: ISTORIA LITERATURII ROMÂNE VECHI. II. Dela Matei Basarab și Vasile Lupu până la Șerban Cantacuzino și D. Cantemir. 1942.

Unul dintre cele mai însemnate evenimente literare ale anului trecut a fost fără îndoială apariția volumului al doilea din atât de prețioasa lucrare a eruditului profesor universitar N. Cartojan, despre vechea literatură română.

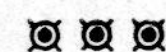
Primul volum, apărut în 1940, își încheia savantele sale expuneri cu capitolul despre începuturile istoriografiei în Țara Românească. Volumul al doilea ne înfățișează literatura religioasă și cronicărească din veacul XVII, până la Miron Costin, învățatul cronicar moldovean care s'a săvârșit în împrejurări atât de tragice.

Cel ce are norocul să poată răsfoi și citi elegant tipărita lucrare a domnului N. Cartojan rămâne cu justificata convingere că avem la îndemână cea mai amplă și cea mai documentată sinteză asupra vechii noastre literaturi.

Știm cu toții din proprie experiență că vechea literatură nu îmbie subiecte prea ispititoare pentru lectorii obișnuiți. Iar studiile asupra acestei literaturi reclamă lectorului o bună doză de voință, mai ales când pasiunea științifică lipsește. Ei bine, expunerea dlui N. Cartojan este atât de cuceritoare în limpezimea și frumusețea ei, încât cartea se citește deadreptul cu plăcere și de intelectualul ... neprofesionist.

Desigur tot pentru a ușura lectura cărții autorul s'a dispensat în foarte mare măsură de îndătinatele note sublineare. In schimb, bogata bibliografie dela sfârșitul fiecărui capitol arată cât de întins este tărâmul informativ pe care dl N. Cartojan îl pune la contribuție la zidirea monumentalei sale lucrări, care pe lângă alte multe însușiri o are și pe aceea de a fi împodobită cu numeroase ilustrații.

D. P.

Preot Teodor Ciceu: PRAZNICELE LEGII NOASTRE ORTODOXE. Editura Episcopiei ort. rom. Kolozsvár-Cluj, 1942. 104 pag. 1,20 P.

Cartea de față a Părintelui Teodor Ciceu ne îmbie explicarea și rostul praznicelor legii noastre ortodoxe, ca ele să nu fie obișnuință numai, ci să li se adaugă și o cunoaștere mai temeinică, prin care prăznuirea să fie „mai vie, mai adâncă și duhovnicește mai folositoare".

Șirul praznicelor urmează rânduiala anului bisericesc. Incepe cu Nașterea Maicii Domnului și isprăvește cu Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul. Fiecare praznic este ocazie binevenită de cunoa-

ştere a virtuţilor, de explicare a evenimentelor, de adorare a sfinţilor şi este îndemn de întărire a dreptei credinţe.

Lepădarea de sine şi sărăcia de bună voe îşi găsesc loc de tâlcuire la prăznuirea Cuvioasei Paraschiva. Milostenia ne este prezentată la sărbătorirea Sf. Nicolae. Supunerea fără şovăire în faţa legilor îşi află evidenţiere la prăznuirea Tăierii împrejur. Dragostea fără margini faţă de Hristos pentru care se cade a răbda orice durere, ne-o aduc Sf. Apostoli Petru şi Pavel. Pildă a urmării cuvintelor lui Iisus: „...şi cel ce-şi pierde sufletul său pentru mine, îl va afla pe el" ne îmbie Sf. Dumitru. Ascultare şi supunere faţă de voinţa lui Dumnezeu ne arată Sf. Fecioară Maria, care prin rostirea cuvintelor „Fie mie după cuvântul Tău" a fost aleasă să fie „scară pe care Dumnezeu s'a pogorît pe pământ şi pe care cei de pe pământ urcă la cer".

Inălţarea Sf. Cruci ne aduce aminte de lemnul pe care Hristos a fost răstignit, făcându-l „tămăduirea neputincioşilor, povăţuirea celor rătăciţi, limanul celor înviforaţi, spaima făcătorilor de rele, nădejdea creştinilor, lauda şi întărirea credincioşilor".

Locul copilului în Legea nouă a Mântuitorului ne este prezentat la Intrarea în Biserică, unde el este „măsura virtuţilor omeneşti" şi unde „nu numai pruncii au de învăţat dela noi, ci şi noi avem de învăţat dela ei".

Cunoaşterea dogmatică a situaţiei îngerilor ne-o aduce praznicul Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil.

Iată câteva spicuiri printre cele 28 de praznice, cari toate la un loc şi fiecare'n parte îşi au importanţa lor netăgăduită.

Ne sunt mijloc de cunoaştere, armă de îndreptare şi prilej de desfătare sufletească.

Stilul simplu şi curgător aduce uşurinţa de a fi citite fără întrerupere.

Implinească-se gândul bun al autorului, ca această carte să fie îndrumător păstorilor sufleteşti şi armă de izbăvire turmei credincioase.

VIOREL OPREA

CRONICA MUZICALĂ

Lucrările apărute în Colecţia artiştilor români din Transilvania de Nord

Una din lipsurile stăruitoare, din pricina căreia muzica românească din Ardeal a avut întotdeauna mult de suferit, a fost absenţa unei case proprii de editură muzicală care să-şi asume misiunea de a răspândi în condiţii cât mai lesnicioase lucrările de valoare ale compozitorilor ardeleni, încurajând în deosebi talentele tinere. Multe elemente cu reale posibilităţi artistice şi-au irosit poate din cauza aceasta puterile lor creatoare în cenuşiul ucigător al anonimatului, păstrându-şi ani întregi în pupitrul mesei de lucru manuscrisele operelor cunoscute doar într'un cerc restrâns de prieteni.

In dorinţa vie de a aduce măcar acuma o îmbunătăţire unei situaţii atât de dureroase pentru muzica şi cultura românească din Ardeal şi de a pune la dispoziţia publicului iubitor de muzică creaţiile străbătute de duh autohton ale compozitorilor noştri, Colecţia artiştilor români din Transilvania de Nord, care se bucură de patronajul D-lui prof. Dr. Emil Haţieganu a început să editeze, sub îngrijirea D-lui Raul Şorban, o serie de lucrări potrivite cu posibilităţile de executare de care dispunem astăzi.

Au văzut astfel lumina tiparului într'un timp relativ destul de scurt următoarele bucăţi:

Pentru voce şi pian.

1. „Mai am un singur dor" de G. Şorban (1876-1923) pe versuri de M. Eminescu. Frumuseţea elegiacă a melodiei compuse de acest precursor al muzicii româneşti din Ardeal, pe minunatele versuri eminesciene, melodie în care legănarea liniştită a valurilor mării imprimă unduiri de barcarolă italiană motivează îndeajuns dece e preţuită această lucrare mai mult decât o simplă romanţă. (Increstăm aici ca o dovadă a interesului arătat muzicii româneşti pe aceste meleaguri că „Mai am un singur dor" a şi ajuns deja la a doua ediţie).

2. „Un caiet de cântece" ale aceluiaş G. Şorban, cuprinzând bucăţile: Măi crâşmare Nicolae, Dorurile mele, Fată-mare, fată-mare, toate pe versuri de O. Goga şi Peste vârfuri de M. Eminescu.

Valoarea artistică a acestor interpretări muzicale, socotite printre cele mai bune opere ale autorului, este incontestabilă. In ele se vădesc

destul de clar năzuințele compozitorului pentru crearea unui stil românesc inspirat din frumusețile originale ale muzicii populare. Nu îndeajuns de pronunțat încă, dar suficient de evident pentru a putea fi simțit deja în structura intimă a frazelor muzicale, este în toate cântecele acestea o notă și un colorit specific, care îți amintește de jocurile și cântecele de pe văile Someșului.

3. Liniște, lied de maiestrul N. Bretan, pe versuri de V. Eftimiu. Un cântec al tăcerii și al amurgului căruia simplitatea îi dă o ușoară aureolă de frumsețe clasică. Chemării înfiorate a sufletului ce rătăcește singuratec pe țărmul mării așteptând întoarcerea întârziată a vâslașilor plecați în larg, nu-i răspunde decât auitul iluzoriu al nesfârșitei tăceri.

...Și-atâta-i tăcerea, de parcă s'aud
Cum cântă vâslașii din Marte.

Schimbările de tonalitate din major în minor, dau atmosferei liniștite a cântecului o stranie rezonanță interioară ca și tremurul însuși al penumbrelor inserării.

Pentru cor:

4. „Colinde", armonizate pentru cor mixt de L. Telia. Unite într'o singură bucată, colindele acestea, adevărate podoabe culese din visteria folklorului muzical al câmpiei transilvane, apar îmbrăcate în haina bogată și fină a armoniilor, evidențiindu-și și mai mult frumsețea caldă și pură a melodiilor, învăluite în mireasma plăcută a colăceilor și aceea a credinței mistice populare.

5. „Pe altarul sfânt", imn religios transcris din psaltichia lui Pasăre și armonizat pentru cor bărbătesc de Ierod. Gr. Țurcanu. Este poate cea mai interesantă lucrare dintre toate celelalte, datorită pitorescului său muzical inedit. Cunoscător desăvârșit al muzicii noastre vechi religioase, autorul acestei lucrări a reușit să rezolve cu o admirabilă ingeniozitate toată seria acelor probleme care îngreuiază atât de mult transcrierile din vechea și complicata scriere psaltică grecească în sistemul mult simplificat al scrierii muzicale apusene. Folosind însă coloritul armonic acolo unde lipseau semnele corespunzătoare nuanțărilor bogate în spirit oriental ale psaltichiei, Ierod. Gr. Țurcanu a reușit să păstreze nealterată atmosfera arhaică de o strălucită prospețime decorativă, a vechilor cântece de strană.

Hotărîtă a-și continua și pentru viitor seria lucrărilor muzicale „Colecția" are între altele în vedere tipărirea mai multor opere de valoare ale compozitorului G. Șorban, rămase până azi în manuscris.

Se cuvine o mențiune specială condițiilor grafice într'adevăr moderne și atrăgătoare în care au apărut aceste lucrări. Remarcăm îndeosebi copertele celor două coruri, lucrate de pictorul Demian.

Străduințele pe care le face astăzi „Colecția artiștilor români din Transilvania de Nord" în domeniul culturii muzicale în afară de meritul editării unor lucrări de reală valoare artistică, se mai bucură încă de un merit în plus: acela al momentului. Intr'o lume zguduită până la cele mai adânci temelii nici o artă nu este în stare să dea mai multă mângâiere sufletului omenesc decât muzica. Pentrucă, după cum spunea acum câțiva ani într'o conferință și dl prof. I. Petrovici: „Muzica are darul să-ți împingă sufletul în regiunea armoniilor profunde ele existenței, dincolo de lumea divergențelor exterioare și a disonanțelor de suprafață – a domeniului de patimă și vrășmășie, în care viețuim în deobște".

AL. ANCA

INSEMNĂRI

NOUL TESTAMENT tipărit cu binecuvântarea şi purtarea de grijă a Prea Sfinţiei Sale Nicolae, dreptcredinciosul episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului s'a epuizat în nu mai mult decât opt luni de zile dela apariţie. Această îmbucurătoare constatare alcătueşte o elocventă dovadă a iubirii naţiei noastre pentru înţeleapta slovă românească. Dar ea vădeşte mai presus de toate nepotolita sete a acestei naţii după mângăierile şi poveţele cuvântului dumnezeiesc.

Suntem informaţi că Prea Sfinţia Sa Episcopul Nicolae pregăteşte o a doua ediţie a Cărţii sfinte care cuprinde Legea Nouă a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos. Această ediţie însă va apărea – potrivit dorinţelor din mai multe părţi mărturisite – în format mai mic, asemănător formatului „Cărţilor vieţii".

Suntem încredinţaţi că şi a doua tipăritură a Noului Testament dela Kolozsvár-Cluj va pleca la propoveduire în aceeaşi distinsă haină grafică în care se înfăţişează orice carte ieşită din teascurile noastre eparhiale.

G. M.

◙

† **ARTUR ANDERCO.** Abia am petrecut la locul de odihnă veşnică pe neuitatul nostru împreună lucrător Prot. Ion Goron – şi o altă veste năprasnică ne-a cernit inimile: Tinărul advocat şi director de bancă Artur Anderco şi-a pus capăt vieţii sale printr'un glonte de revolver. Faptul cumplit s'a petrecut în ziua de 14 Ianuarie a. c. într'una din camerele Consulatului român din Nagyvárad-Oradea, unde regretatul defunct era de câteva zile oaspele d-lui consul Dr. Mihail Marina, iubitul său prietin din copilărie.

Ca advocat, Artur Anderco a fost totdeauna apărătorul entuziast al celor năcăjiţi. Iar ca factor economic el a organizat şi îndrumat în ultimii doi ani forţele noastre economice din partea maramureşană a Ardealului de sus.

Spirit plin de vioiciune, Artur Anderco era gata să sară la treabă oriunde interesele obşteşti îi reclamau priceperea şi devotamentul. De aceea dispariţia lui, la vârsta de abia 35 de ani, depe tărâmul vieţii noastre publice este cu atât mai regretată.

Dar cu moartea lui Artur Anderco dispare şi un gazetar dintre cei mai talentaţi. Scrisul lui vădia proaspeţimea sufletului tineresc şi cuminţenia judecăţii ponderate, împreunate într'o simpatică şi utilă sinteză.

Se vede că i-a lipsit totuşi – bietului Artur Anderco – razimul unei credinţe tari, care să-i dea putinţa de a trece cu creştinească resemnare şi nădejde prin grelele frământări ale ultimelor lui zile.

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească.

D. P.

◙

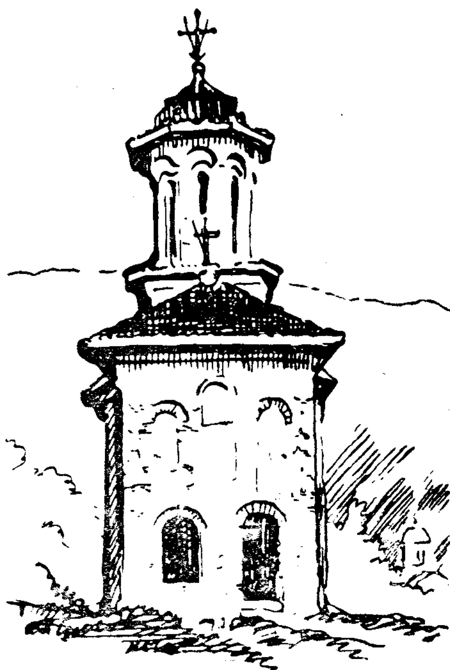
Cu numărul de faţă al „Vieţii Ilustrate" cinstim amintirea mult regretatului părinte protoiereu stavrofor Ion Goron, care ani dearândul ne-a cinstit revista cu preţioasa colaborare a P. C. Sale, iar în ultimul timp a fost chiar iscusitul şi 'ntru tot devotatul ei redactor responsabil.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să scoale din mijlocul nostru alţi purtători de condeiu apostolicesc de talia neuitatului Părinte Ion Goron.

REDACŢIONALE. Dăunăzi posta ne-a adus o plângere: că n'am scris nimic în revistă despre broşura prietinului X din oraşul Y. Prietinul are dreptate: n'am scris. Dar când e vorba de jalbă, aici nu mai are dreptate, fiindcă dumnialui nu ne-a trimis broşura, ori cel puţin noi n'am primit-o.

După cum am mai spus cu alt prilej, noi suntem gata să tăiem la răbojul cronicei noastre literare, sau al „însemnărilor," orice produs scriitoricesc ce apare în Ardealul de sus. Facem această treabă cu atât mai bucuros, cu cât ştim că prin ea aducem un serviciu iubiţilor noştri cititori şi – poate – o bucurie strădalnicilor noştri fraţi întru scrisul românesc. Dar pentru a ne putea împlini această profesională şi colegială datorie, se cuvine ca şi autorii să şi-o împlinească pe-a lor: să ne trimită lucrările lor, chiar şi fără dedicaţii. Fiindcă altfel ajung să se supere – fireşte, fără pricină dreaptă.

REDACŢIA

CĂRȚILE VIEȚII

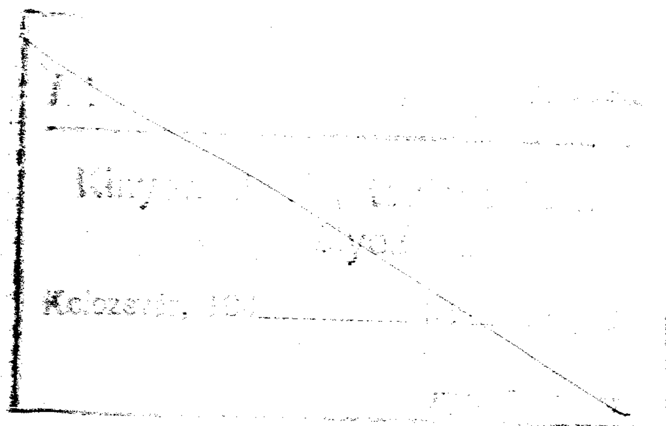
COLECȚIE ÎNGRIJITA DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1'50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAȚĂ. Pag. 137, P. 1'50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1'50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ȘI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1'50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAȚII la Evangheliile din Duminecile și sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ȘI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 fileri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Prețul: P. 2'50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în românește de Părintele Nicolae. Pag. 150. Prețul: P. 2'—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEȚII. Pag. 100. Prețul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Prețul: 2'50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Prețul: 2'— P.

Toate acestea, precum și alte multe cărți bisericești și literare se găsesc la LIBRĂRIA EPARHIALA, KOLOZSVÁR, PIAȚA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Gheorghe V. Bidu

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ȘI REDACTOR RESPONSABIL: † Prot. ION GORON

ABONAMENTUL PE UN AN 10 PENGEI - UN NUMĂR 1 P.
PENTRU ROMÂNIA 450 LEI. - UN NUMĂR 40 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

o-o

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se inapoiază.